

Η ΜΕΛΙΣΣΑ

ΤΩΝ

ΚΥΚΛΑΔΩΝ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ. 1846.

ΑΡΙΘ. 20.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ.

Τὴν 14 τοῦ ληξάντος μηνὸς Ἰουλίου τὸ σκληρὸν τοῦ θανάτου δρέπανον ἀγέρσεν ἀπὸ τὸ μέτρον ἡμῶν τὴν Κ. Ἀργέταν Α. Σκουλοῦδη, σύζυγον τοῦ Κ. Δημητρίου Ν. Ταμβάκου, περὶ τὸ εἰκοστὸν ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς, τῆς ὀπίστας τὰ ἔξοχα ἠθικὰ προτερήματα ἄφησαν ἀπαρηγόρητον λύπην εἰς τὸν σύζυγον καὶ εἰς τοὺς μεμονωμένους γονεῖς τῆς.

Ἄν κατὰ χρέος πρέπει νὰ ἐκθειάζῃ τις τὴν Ἀρετὴν, νομίζομεν ὅτι ὁ ἄωρος θάνατος τῆς χρηστοθησεστάτης ταύτης Νέας, εἶναι μία ἐκ τῶν σπανίων περιστάσεων, ἧτις μᾶς προκαλεῖ εἰς τὸ νὰ ἐκπληρώσωμεν τοιοῦτον καθῆκον.

Ἀνατραφεῖσα, ὡς μόνον τέκνον, ὑπὸ αὐστηροῦς γονεῖς, ἐμβῆκεν εἰς τὸ κοινωνικὸν στάδιον ἐστολισμένη μὲ ὅσα ἀπαιτοῦνται εἰς μία καλῶς ἀνατεθραμμένη κόρην διὰ νὰ φυλάττῃ καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις τὴν γυναικείαν αὐτῆς ἀξιοπρέπειαν, ἧτις εἶναι τὸ πρῶτιστον καὶ ἀναγκαιότατον μάθημα τοῦ γυναικείου Γένους.

Ἐξ ἔτη ἔζησεν εἰς Τεργέστην· ἀλλ' ὁμως, δὲν ἠδυνήθη ἡ Ἰταλικὴ ἀδυναμία νὰ τὴν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν στολιζούσαν τὰς Ἑλληνίδας γυναικίας φυσικὴν σοβαρότητα. Δύο ἔτη διέτριψεν, ὡς ὑπότροφος, εἰς ἐκπαιδευτικὸν τι ἐν Παρισίοις Κατάστημα· πλὴν, οὐδ' ἡ παρισιανὴ τῶν γυναικῶν ματαιοφροσύνη ἠδυνήθη νὰ μεταβάλλῃ τὸ αὐστηρὸν ἦθος τῆς. Ἡ δὲ ἐν Λονδίῳ δεκαεσσάρων ἐτῶν ὑπὸ τὴν πατρικὴν προστασίαν ζωὴ, ἐγέννησεν εἰς τὴν ψυχὴν τῆς τὴν αὐστηρὰν ἐκείνην διαγωγὴν, ἧτις τὴν ὕψωσεν εἰς τὸν κορυφῶνα τῆς ἐπιγείου εὐτυχίας. Ζήτασα, τελευταῖον, τρία

περίπου ἔτη εἰς τὴν πόλιν μας, ἐφιλοτιμᾶτο καθ' ὅλον τὸν διάστημα τοῦτο νὰ ἀναδεικνύῃ μᾶλλον τὴν σεμνότητα καὶ τὴν φρόνησιν αὐτῆς, διὰ τῶν ὁποίων ἐφείλκεν ἐν ἑαυτῇ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εὐνοίαν τῶν κατοίκων τῆς Ἐρμουπόλεως ἐν γένει. Αἱ ἔξοχα, οἱ περίπατοι καὶ αἱ συναναστροφῆς τῆς Σύρου, θέλουσι διαφυλάττῃ διὰ παντός τὴν ὡραίαν εἰκόνα μιᾶς σπανίου ἀπλότητος καὶ εὐγενείας, τὰ ὅποια πάντοτε τὴν διέκρινον.

Ἐνῶ δὲ ὑπαγορευόμεθα ἀπὸ τὸ κοινωνικὸν καθῆκον νὰ διαγράψωμεν τὰ ἠθικὰ προτερήματα μιᾶς ἀποβιώσης γυναικός, δὲν ἐννοοῦμεν βεβαίως νὰ πλησιάζωμεν ποσῶς τὸν ποταπὸν περίβολον τῆς κολακείας. Ἄρα, δὲν εἶναι ἡ πλουσία θεσις ἧτις κινεῖ τὸν κάλαμόν μας εἰς τὸ ἐγκωμιστικὸν ὕφος τῆς ῥητορείας, ἀλλ' ἡ ἀρετὴ αὐτῆς· ἡ δὲ ἄρετὴ εἶναι μᾶλλον ἐπαινετέα μετὰ τῆς ὑψηλῆς τάξεως τῶν ἀνθρώπων, ὡς σπικνωτέρα καὶ αὐτοπροαίρετος.

Τῶν μὲν ὑποδεστέρων τάξεων οἱ ἄνθρωποι πολλάκις γίνονται ὀπαδοὶ τῆς ἀρετῆς ἕνεκα τῆς ἐνδείας· καὶ διότι εὐρίσκουσιν αὐτὴν κατάλληλον μέσον τοῦ προοδεύειν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ὅσοι δὲ ἐκ τῆς τάξεως τῶν λεγομένων πλουτίων ζῶσι κατὰ τοὺς ὑπαγορευομένους ὑπὸ τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς καλῆς Συνειδήσεως κανόνας, ἐκεῖνοι εἶναι ἀληθῶς ἐνάρετοι· διότι βυθίζουσι τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς ἐκουσίως, γινόμενοι πραγματικὸν παράδειγμα εἰς τὰ πλῆθη τῶν ὑποδεστέρων τῶν, καὶ διαλάμποντες ὡς φαινοὶ ἀστέρες ἐν τῷ μέσῳ χιλιᾶδων τῆς αὐτῆς θέσεως ἀνθρώπων, οἵτινες δὲν ἔχουσιν ἄλλο ἀντικείμενον ἐρεῦνης, εἰμὴ τὴν ἀσωτείαν· καὶ οἵτινες

μετά σπουδῆς μεγάλης ἐφευρίσκουσι καθημέραν νέας περι-
στάσεις εἰς τὸ νὰ δεικνύωσι τὴν διαφθορὰν τοῦ πνεύματος,
καὶ τὰς ἀδυναμίας τῆς ψυχῆς των.

Ἡ δὲ Κ. Ἀργέτα, ἐλευθέρᾳ οὔτᾳ ἀπὸ τοιαύτας ψυχικῆς
ἀδυναμίας, ἐσπούδαζε καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ βίου της
πῶς νὰ μανθάνῃ ἀκριβῶς τὰ καθήκοντά της, μέχρι τῶν
τελευταίων τῆς ζωῆς της ἡμερῶν, καθ' ἃς προϋδούσα τὸν
θάνατον, ἐκυριεύετο ἀπὸ φόβους καὶ ἀνησυχίας. Ἐγνώρι-
σεν ὅμως, τελευταίων, τὸ ἀμετάθετον τῆς τύχης της,
ὅθεν ἤρχισεν νὰ καταφεύγῃ εἰς τοὺς κατανυκτικούς θρήνους,
μεταχειριζομένη ζωηρῶς τὴν γλώσσαν, τὴν ὁποίαν οἱ ἀπο-
χαιρετοῦντες ἐν γένει τὴν Γῆν μεταχειρίζονται: — α Θεέ
μου! ἔφθασεν ἄρα ἡ θλιβερὰ ὥρα τοῦ θανάτου μου, ἡ
φαντασμα βλέπω ἔμπροσθέν μου! Γονεῖς μου!
ποῦ εἶσθαι; διατί δὲν ὀδύρεσθαι μετ' ἐμοῦ εἰς ταύτην
τὴν σκληροτάτην μου περιπέτασιν; . . . ὦ Ὀύρανοί;
δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνωσι θεύματα εἰς τὰς τελευταίας
ταύτας στιγμὰς μου; . . Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξ-
λειφθῶσιν ἀπὸ τὸ μέτον οἱ Ὀϊεανοί, ἡ Μεσόγειος καὶ τὰ
μακρυνὰ ἀποστήματα τῆς Γῆς, διὰ νὰ ἐνόσω τὴν φωνὴν
μου με ἐκείνην τῶν ἠγαπημένων μου Γονέων, καὶ νὰ
προσφέρω μετ' αὐτῶν τὰς τελευταίας μου εὐχριστίας
καὶ δοξολογίας εἰς ΤὸΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΝ μου!
Ἀλλοίμονον! ὁποῖον πικρὸν πικρῆριον ἐμελλον ἢ δυτυ-
χῆς νὰ ποτίσω εἰς τοὺς πρώτους μου εὐεργέτας καὶ γεν-
νήτορας!

.
ἀλλ' ἐμελλον, ὦ κλέ μου ἄθρωτε, ὅστις με ἐζωο-
γόνεις ἔξι κατὰ συνέλειαν ἔτη με τὰ πλέον ὑψηλὰ
τῆς ἀνθρωπίνου συμπαιδείας αἰσθημάτων: ἐμελλον, λέγω,
νὰ γεννηθῶ τοιαύτην ἀνάκτον πληγὴν εἰς τὴν καρδίαν
σου! Γεννηθῆτω τὸ θέλημα ἘΚΕΙΝΟΥ, ὅστις ἐδημι-
ούργησε καὶ κυβερνᾷ τὰ πάντα! Τοιαύτη εἶναι ἡ ἐπί-
γειος ζωὴ, τὴν ὁποίαν ἐσηματίσαμεν εἰς ἐκυτοὺς ἀπὸ τὰς
πρώτας στιγμὰς τῆς ἐνώσεώς μας καὶ τὴν ὁποίαν κανένα
ἐπίγειον ὄν δὲν θέλει δυνηθῆ πώποτε νὰ ἀποφύγῃ.»

« Μήτεις Κόσμος! σὲ ἀποχαιρετῶ διὰ παντός!
ἐνῶ δὲ ἐλευθέρουμι ἀπὸ τῆς ἀτακτικῆς σου πειρηθῆσαι,
ὄφειλω νὰ βολολογήσω εἰς τὸ ἀξιολύχιστον Φύλλον μου,
πρὸς τὸ ὁποῖον μόνον ἔχω τὸ δίκαιον νὰ ἀποταναθῶ, ὅτι

ἐκεῖνο ὅτερ πραγματικῶς ἐκέρδιτα εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν,
εἶναι ἡ παρηγορία τὴν ὁποίαν αἰσθάνομαι ἤδη, ἀποθι-
νόντα ἐν τῷ μέσῳ τῶν συγγενικῶν θρήνων! καὶ ἐν τῷ
μέσῳ τῆς εὐνοίας τῶν ἀνθρώπων! »

Ο ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΔΟΙΜΟΣ.

Τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ Πελοποννησικοῦ πολέμου, εἰς
τὰς ἀρχὰς τοῦ θέρους, ἔλαμον εἰςβολὴν οἱ Πελοποννήσιοι
εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἔχοντες στρατηγὸν τὸν Ἀρχίδαμον, βασι-
λέα τῶν Λακεδαιμονίων καὶ στρατοπαιδευτάντες διέφθει-
ρον τὴν γῆν. Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας, ἤρχισεν πρῶτον ἡ
πρωτοκλήσις εἰς τὰς Ἀθήνας: ἥτις ἐλέγετο μὲν νὰ ἠκολούθησεν
εἰς πολλὰ μέρη καὶ πρότερον, καὶ περὶ τὴν Ἀἴμονα καὶ
εἰς ἄλλους τόπους πολλούς: κἀνεῖς, μ' ὄλον τοῦτο, δὲν ἐθυ-
μεῖτο τοιαύτην νόσον εἰς οὐδὲν μέρος ποτὲ, ὥστε νὰ δι-
φθεῖρη τοσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων: καθότι οὔτε ἰατροὶ
δὲν ἐξαρκοῦσαν τὸ πρῶτον, ἰατρούοντες ἐν πάθος ἀγνω-
στον, ἀλλ' ἀπέθνησκαν αὐτοὶ μᾶλλον, ὅσον ἐπλησίαζαν πε-
ρισσότερον εἰς τοὺς ἀσθενεῖς: οὔτε ἄλλη τέχνη ἀνθρώπων.
Ἡῶντο μὲν ἰεστίαι καὶ δεήσεις εἰς τοὺς ναοὺς, ἔμετα
χειρίζοντο δὲ γρησμούς καὶ ἄλλα παρόμοια: ἀλλὰ δὲν
εὐρήκαν οὐδέποθεν οὐδεμίαν βοήθειαν τέλος δε, ἀφέθησαν
ἀπὸ δλκ, νικώμενοι ἀπὸ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ κακοῦ.

Λέγουσι δὲ ὅτι ἄρχισεν πρῶτον ἀπὸ τὴν Αἰθιοπίαν ἀνω-
θεν τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἔπειτα κατέβη καὶ εἰς αὐτὴν τὴν
Αἴγυπτον καὶ Λιβύην, καὶ εἰς τὰς περισσοτέρως ἐπαρχίας
τοῦ βοιωτέως τῶν Περτιῶν. Εἰς δὲ τὰς Ἀθήνας ἐπέπεσεν
ἐξ ἄφης καὶ πρῶτον ἐμίλυσε τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸν Πει-
ραιᾶ, καὶ λόγος διεδόθη ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι ἐφαρμάκω-
σαν τὰ φρέατα: ἐπειδὴ ἐκεῖ δὲν ἦσαν ἔτι πηγαί: ἔπειτα
ἦλθε καὶ ἐπᾶν εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἀπέθνησκον τότε πολὺ
περισσότεροι. Ὡς τὸν αὐτὸν ἄς λέγῃ περὶ αὐτῆς τῆς νόσου
καὶ ἰατρὸς καὶ μὴ ἰατρὸς κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ ἕκαστος, πό-
θεν ἔπεται νὰ ἔλθῃ τὴν ἰσχὴν ἐν τοιοῦτο πάθος, καὶ ποίως
κίτις στοχάζεται ἰκανὰς νὰ προξενήσῃσι τοσαύτην μετα-
βολὴν εἰς τὴν ὑγίειν τῶν ἀνθρώπων: ἐγὼ δὲ, ἐπειδὴ καὶ
ὁ ἑὶς ἐκτυπήθη, καὶ ἄλλοι: ἔδα πολλοὺς νὰ πάσχωσι
τὸ αὐτὸ πῆθος, ἦλω περιγράψωσι τὰ περιστατικὰ καὶ ὅλα
τὰ συμπτώματα τοῦ νοσήματος: ὥστε νὰ ἔχωσι καὶ οἱ

μεταγενέστεροι μίαν ἰδέαν τοῦ παθῆος εἰς προφύλαξιν καὶ
πρόνοιαν ὁπωσοῦν τῆς υγείας των, ἂν ποτὲ ἀκολουθήτη
καὶ ἄλλοτε τὸ τοιοῦτον κακόν.

Τὸ ἔτος ἐκεῖνο ὁμολογεῖτο πρὸ πάντων ὑγειῶν εἰς τὰς
ἄλλας ἀσθενείας: καὶ ἀπὸ ἄλλο δὲ τι ἂν πρέπατῃ τις
ἐκαταντοῦσεν ἐξάπντος εἰς αὐτὸ τὸ νόσημα. Οἱ πλείο-
τεροι δὲ, χωρὶς οὐδεμίαν αἰτίαν, ὑγειῖς ὄντες, ἐξαίφνης
ἐκυριεύοντο ἀπὸ μίαν ἰσχυρὰν θερμὴν τῆς κεφαλῆς, καὶ
ἀπὸ μίαν κοκκινίαν καὶ φλόγῳσιν τῶν ὀφθαλμῶν: τὰ ἐν-
τός δὲ, ὁ φάρυγξ καὶ ἡ γλῶσσα, γινόμενα αἱματώδη, ἀφι-
ναν μίαν ἐκπνοὴν βρομερὰν: τὰ ὅποια διεδέχετο παρμῶς
ἐνταυτῷ καὶ βράγγος εἰς τὸν λαιμόν: καὶ μετ' ὀλίγον
κατέβαιναν εἰς τὸ στήθος ὁ πόνος, ἀποτελῶν ἰσχυρότατον
βῆχα: ἀφοῦ δὲ ἐκυρίευσεν τὸν στήθον, ἀνακάτωνεν αὐτὸν
ἰσχυρῶς, προξενῶν πάντα τὰ εἶδη τοῦ ἐμετοῦ τῆς χολῆς,
ὅσα ποτὲ ὠνόμασαν ἰατροὶ: καὶ τοῦτο ἐγένετο μετ' ὀλίγον
καὶ θλίψιν μεγάλην. Οἱ περισσότεροι, ἐκτὸς τού-
των, ἐκυριεύοντο ἀπὸ ξηρὸν λυξίγκα ἀποτελούτα ἓνα
σπασμὸν ἰσχυρὸν, ὅστις εἰς τινὰς μὲν εὐθέως καὶ ἔπαυεν,
εἰς ἄλλους δὲ ἐπεκρατοῦσε καὶ μετὰ ταῦτα ἐπὶ πολὺ. Καὶ
ἐξῴθεν μὲν τὸ νοσοῦν σῶμα δὲν ἐφάνετο τόσον θερμὸν οὔτε
κίτρινον, ἀλλ' ὀλίγον τι ἐρυθρὸν καὶ μολυβδοειδές, καὶ
σκεπασμένον ἀπὸ φουσκάλιδας μικρὰς καὶ πληγὰς: ἔτιωθεν
δὲ τοσοῦτον ἐφλογίζετο, ὥστε οἱ ἀρρώστοι δὲν ὑπέφεραν
νὰ φορῶσιν οὔτε τὸ λεπτότατον ἔνδυμα, οὔτε σινδόνιον,
οὔτε κἀνὲν ἄλλο τοιοῦτον, θέλοντες νὰ μένωσιν ὀλόγυμοι,
καὶ ἐπεθυμοῦσαν μετὰ χαρᾶς νὰ βίβλωσι μέσα εἰς ὕδωρ
ψυχρὸν: καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, μὴν ἔχοντες ἀνθρώπους νὰ
τοὺς φυλάττωσιν, ἐβρίφθησαν εἰς τὰ φρέατα, μὴν ὑποφέ-
ροντες μίαν ἄσθεστον δίψαν: καθότι καὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ
ὀλίγον ποτὸν ἦτον ἀνωφελὲς ἐκ τοῦ ἴσου. Πρὸς τούτοις,
ἐβασανίζοντο ἀκατάπαυστα καὶ ἀπὸ τὴν ἀνησυχίαν καὶ
ἀϋπνίαν. Τὸ δὲ σῶμα, ὅσον καιρὸν ἡ νόσος ἦτον εἰς τὴν
ἀκμὴν της, δὲν ἐφθείρετο παντελῶς, ἀλλ' ἐβαστοῦσε παρ'
ἐλπίδα εἰς ἓνα τοιοῦτον ἀγῶνα: ὥστε ἡ ἀπέθνησκον οἱ πε-
ρισσότεροι τὴν ἐνάτην καὶ τὴν ἐβδόμην ἡμέραν ἀπὸ τὴν
ἐσωτερικὴν φλόγῳσιν, ἔχοντες ἔτι ὀλίγην δύναμιν: ἢ, ἂν
τῦτε διεσώζοντο, ἀπέθνησκον τούτων οἱ περισσότεροι μετὰ
ταῦτα ἀπὸ τὴν ἀδυναμίαν, ἀφοῦ κατέβαινε τὸ πάθος εἰς
τὴν κοιλίαν, καὶ κατεσπάραττεν αὐτὴν μετ' ἑκατῶν ἐλλωσιν
ἰσχυρὰν, ἡ ὁποία ἐπροξενούσε μεγάλην τινὰ διάρροϊαν: κα-

θότι τὸ πάθος, τὸ ἀρχόμενον πρῶτον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς,
διήρχετο διὰ παντὸς τοῦ σώματος, ἀλληλοδιαδόχως ἀπὸ
ἀνωθεν ἕως κάτω. Καὶ, ἂν ἐπέρνα δὲ τις σώος τοὺς με-
γίστους κινδύνους, ἡ νόσος ἐδειχεν ἐπιπλέον τὸ κακόηθες
τῆς φύσεώς της, πιάνουσα τὰς ἀκρας τοῦ σώματος, καθότι
ἐκυρίευσεν καὶ τὰ αἰδοῖα, καὶ τὰς ἀκρας τῶν ποδῶν καὶ
χειρῶν, καὶ πολλοὶ, στερούμενοι αὐτὰ τὰ μέλη, διέφευγαν
τὸν κίνδυνον τῆς ζωῆς: τινὲς δὲ ἐτυρλώθησαν: ἄλλοι δὲ,
εὐθὺς ἀναλαθόντες, ἔπεσαν εἰς μίαν λήθην ὄλων τῶν προ-
γνωσμένων πραγμάτων, καὶ δὲν ἐγνώριζαν οὔτε ἑαυτοὺς
οὔτε τοὺς φίλους των.

Ὅτι δὲ ἡ νόσος αὕτη, ἡ δεινότερα παρὰ νὰ τὴν περιγρά-
ψῃ λόγος ἢ νὰ τὴν ὑποφέρῃ φύσις ἀνθρωπίνη, ἦτο πάθος
διάφορον ἀπὸ τὰς ἄλλας συνειθισμένας ἀσθενείας, μᾶς
ἐπληροφόρησαν μάλιστα τὰ ὄρνεα καὶ τετράποδα, ὅσα
τρώγουσι τὰ πτώματα τῶν ἀνθρώπων: ἐπειδὴ, ἢ δὲν ἐπλη-
σίαζαν εἰς τὰ ἀταρα σώματα ἐξαρχῆς, ἢ, ἂν ἔτρωγαν,
διεφθείροντο, καθὼς ἐσυμπεραίνετο τοῦτο ἀπὸ τὴν ἔλλει-
ψιν αὐτῶν: καθότι οὐδὲν εἶδος τῶν τοιοῦτων ὀρνέων δὲν
ἐφάνετο πλέον οὔτε εἰς αὐτὰ τὰ πτώματα, οὔτε ἀλλοθί-
που: περισσότερο δὲ μᾶς ἐπληροφόρησαν τὸ ἀποτέλεσμα
τοῦτο οἱ κύνες, ὅσοι ἦσαν συνειθισμένοι νὰ συνδιαίτωνται
μετ' οὺς ἀνθρώπους.

Ἡ νόσος λοιπὸν ἦτο τοιαύτη κατὰ τὸ γενικώτερον: ἐπει-
δὴ ἀφῆκα καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ χαλεπὰ συμπτώματα, τὰ
ὅποια συνέβαιναν εἰς ἕκαστον κατὰ διάφορον τρόπον. Ἄλ-
λη δὲ οὐδεμία ἀπὸ τὰς συνειθισμένας ἀσθενείας δὲν ἠκούε-
το ἐκεῖνο τὸ ἔτος: μάλιστα δὲ, καὶ ἂν ἀρρώστοῦσέ τις
ἀπὸ ἄλλο τι εἶδος νόσου, ἐκαταντοῦσε καὶ αὐτὸ εἰς τὸ κοι-
νὸν τοῦτο κακόν. Καὶ ἀπέθνησκον, ἄλλοι μὲν ἀμελού-
μενοι, ἄλλοι δὲ μεταξὺ εἰς τὰς πλέον μεγάλας περιποιή-
σεις τῶν συγγενῶν καὶ εἰκείων. Καὶ, εἰς συντομίαν, δὲν
εὐρέθη οὐδὲν ἰατρικὸν τὸ αὐτὸ, τὸ ὁποῖον νὰ προσφέρῃ τις
εἰς τὸν πάσχοντα, καὶ νὰ τὸν ὠφελήσῃ: καθότι ἐκεῖνο, τὸ
ὁποῖον ὠφελοῦσε τὸν ἓνα, ταῦτο ἐβλαπτε τὸν ἄλλον: καὶ
οὐδεμία κρᾶσις, οὔτε δυνατὴ οὔτε ἀδύνατος, δὲν ἐφάνη ἀρ-
κετὴ εἰς τὸ νὰ ὑποφέρῃ τὸ πάθος, ἀλλ' ἐθερίζοντο ἀπὸ τὸ
δρέπανον τοῦ θανάτου ἀδιαφόρως ἐξίσου καὶ αὐτοὶ οἱ θερα-
πευόμενοι μετ' ἡν ἀκριβεστέρην δίαιταν. Τὸ δεινότερον
δὲ κακὸν ἦτον ἡ ἀθυμία, ὅποτε τις ἠδούανετο τὴν νόσον:
ἐπειδὴ, χάνοντες εὐθὺς πᾶσαν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας των,

ἀφίοντο ἀπολύτως χωρίς νὰ ἀντέχωσιν εἰς τὸ πάθος· καὶ ὅτι μολυνόμενοι παρ' ἀλλήλων διὰ τὴν περιποίησιν, ὡς τὰ πρόβατα, ἀπέθνησκαν ἀλλεπάλληλοι· καὶ τοῦτο ἐπροξενούσε τὴν μεγαλητέραν φθοράν. Ἐάν, φοβούμενοι, δὲν ἤθελαν νὰ πλησιάζωσιν ὁ ἓνας εἰς τὸν ἄλλον, ἀπέθνησκαν ἔρημοι, καὶ πολλαὶ οἰκίαι ἐξεκληρίσθησαν δι' ἔλλειψιν τινός νὰ περιποιηθῇ τοὺς ἀρρώστους· καὶ πάλιν οἱ πλησιάζοντες ἀπέθνησκαν καὶ αὐτοὶ μολυνόμενοι, καὶ μάλιστα οἱ φιλοτιμούμενοι νὰ δεῖξωσι τινὰ γενναϊότητα· καθότι ἀπὸ αἰσχύνῃν δὲν ἐλυποῦντο ἑαυτοὺς, καὶ ἐπλησίαζαν εἰς τοὺς φίλους των, τῶν ὁποίων οἱ οἰκιακοὶ καὶ συγγενεῖς, νικώμενοι τέλος ἀπὸ τὸ μέγα κακόν, δὲν ἠθάνοντο παντελῶς τοὺς κλαυθμούς. Ὅσοι ἀπέφυγαν ὅμως τὸν θάνατον, ἐδειχθῆσαν περισσοτέραν συμπάθειαν καὶ εἰς τοὺς ἀποθνήσκοντας καὶ εἰς τοὺς ἀσθενούντας· ἐπειδὴ εἶχαν δοκιμάσειν καὶ αὐτοὶ τὴν ἰδίαν ταλαιπωρίαν, καὶ μάλιστα δὲν ἐφοβούντο νὰ μολυνθῶσι καὶ ἐκ δευτέρου· καθότι δις δὲν ἐπίανε τὸν αὐτὸν, ὥστε καὶ νὰ τὸν θανατώσῃ. Καὶ ἐμακαρίζοντο δὲ οὗτοι ἀπὸ τῶν ἄλλων, καὶ αὐτοὶ προσέτι, διὰ τὴν παροῦσαν περιπόθητον τῆς ὑγείας ἀποκατάστασιν, εἶχαν διὰ τὸ μέλλον μίαν ἐλπίδα κούφην, ὅτι ἄλλη οὐδεμία ἀσθένεια δὲν δύναται πλέον νὰ τοὺς φθίρῃ.

Σιμὰ δὲ εἰς τὴν ταλαιπωρίαν αὐτὴν, συνῆλθον αὐτοὺς ἔτι καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων, τὸ ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὴν πόλιν συναθροισθὲν, καὶ μάλιστα τοὺς ὑπερον ἐλθόντας· ἐπειδὴ, διὰ τὴν ἔλλειψιν οἴκων κατοικούντες εἰς στενοχώρους καλύβας ἐν καιρῷ θέρους, ἐφθίροντο μ' ἀταξίαν μεγάλην, κείμενοι ὁ εἰς νεκρὸς ἐπὶ τοῦ ἄλλου, καὶ κυλιόμενοι εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ εἰς ὄλας τὰς πηγὰς τῆς πόλεως, ἠμιθανεῖς, ἐκ τῆς δίψης. Καὶ τὰ ἱερὰ δὲ, εἰς τὰ ὁποῖα ἐκατοίκουν, ἦσαν πλήρη νεκρῶν ἀποθνησκόντων ἐκεῖ· καθότι οἱ ἄνθρωποι, μὴ δυνάμενοι νὰ ἀνθεξωσιν εἰς τὴν ὑπερβολὴν τοῦ κακοῦ, ἦλθαν εἰς τοιαύτην ἀπελπισίαν καὶ καταφρόνησιν, ὥστε ἐσῆκωσαν τὸ σέβας ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὰ θεῖα καὶ ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα. Πᾶσα δὲ τάξις καὶ συνήθεια, ἧτις ἐγένετο πρότερον εἰς τὸν ἐνταφιασμὸν τῶν νεκρῶν, ἐταράχθη καὶ κατεπατήθη, καὶ ἔθαπτεν ἕκαστος τὸν νεκρὸν του, ὅπως ἐδύνατο· καὶ πολλοὶ, μὴ ἔχοντες τὰ ἀναγκαῖα τοῦ ἐνταφιασμοῦ, ὡς προσξοδεύσαντες αὐτὰ εἰς ἄλλους προαποθανόντας, κατέφυγαν μετ' ἀναισχυντίας εἰς ξένους τάφους· διότι, ἄλλοι μὲν ῥίπτοντες τὸν νεκρὸν των

ἐπάνω εἰς ξένην πυρὰν, πρὶν νὰ τὴν μεταχειρισθῇ ὁ ἐτοιμάσας αὐτὴν, τὴν ἀναπταν οἱ ἴδιοι· ἄλλοι δὲ, βῆλλοντες τὸν ὁποῖον ἔφεραν νεκρὸν ἐπάνωθεν ἄλλου κειμένου, ἀναχωροῦσαν.

Καὶ τότε πρῶτον ἐξέκλιναν οἱ ἄνθρωποι καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ ἀνομήματα διὰ τὴν νόσον αὐτὴν· καθότι πᾶς τις ἐδίδετο εὐκολώτερον εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὅποιον πρότερον ἐσωστέλλετο νὰ πράξῃ, βλέποντες τὴν ταχέως μεταβολὴν καὶ τῶν πλουσίων ὅτι ἀπέθνησκαν ἑξαίρῃ, καὶ τῶν πτωχῶν, οἱ ὅποιοι πρότερον μὲν δὲν εἶχαν οὐδὲν, ἐκληρονομοῦσαν δὲ τοὺς πλουσίους εὐθύς· ὥστε ἤθελαν ταχέως νὰ ἠδουπαθῶσιν εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς περιουσίας των, κρίνοντες ἐξίσου ἐφήμερα καὶ τὰ σώματα καὶ τὰ κτήματα των. Καὶ οὐδεὶς δὲν εἶχεν ὄρεξιν νὰ ἀγωνισθῇ περὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἐφύκινοντο πρόξενον τιμῆς, ἀμφιβάλλων μήπως ἀποθάνῃ πρὸ τοῦ νὰ φθάσῃ νὰ τὴν κερδήσῃ· ἀλλ' ὅτι πρᾶγμα ἐγνώριζεν ἕκαστος ὅτι τρέφει τὰς ἡδονάς του, καὶ ὅτι ἦτο πανταχόθεν πρὸς τὸ παρὸν ἐπικερδὲς εἰς αὐτὸν, τοῦτο ἐστοχάζετο καὶ καλὸν καὶ ὠφέλιμον, χωρὶς νὰ κωλύωνται μήτε ἀπὸ τὸν φόβον τῶν θεῶν, μήτε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τοῦ νόμου, μὲ πρόφασιν, τὸ μὲν πρῶτον, ὅτι τὸ αὐτὸ εἶναι καὶ νὰ σέβωνται τοὺς θεοὺς καὶ νὰ τοὺς ἀμελῶσιν· ἐπειδὴ σύμπαντες ἄνθρωποι, καὶ εὐλαβεῖς, ὁμοίως ἀπέθνησκαν· τὸ δὲ δεύτερον, ὅτι οὐδεὶς ἠλπίζε νὰ ζήσῃ μέχρι τῆς κρίσεως, ὥστε νὰ λάβῃ τὴν παιδείαν τοῦ ἐγκλήματος. Φοβερωτέρα πάσης ἄλλης παιδείας ἐφύκινετο ἡ κρεμαμένη ἐπάνω των καταδίκη, τὴν ὁποίαν πρὶν δοκιμάτωσιν, ἐδικαιολογοῦντο ὅτι πρέπει νὰ χαρῶσιν ὁπωσοῦν τὰς ὀλίγας τῆς ζωῆς των ἡμέρας.

— ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ, μετὰ τὸ Ν. ΔΟΥΚΑ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΙΛΟΥΙΟΥ

ΠΕΛΛΙΚΟΥ.

(Συνέχεια ἀπὸ τὴν Σελίδα 94. καὶ τέλος αὐτῶν.)

Ὁ Σιλούιος εἶχε μεταφράσει τὸν Μηνφρίδην τοῦ Βυρῶνος· ὁ δὲ Βυρῶν ζήτησας τὸ χειρόγραφον τῆς Φραγκίσκης (ἧτις ἐπαρουσιάζετο εἰς τὸ θέατρον χωρὶς νὰ ἴται

τυπωμένον) τὸ ἔλαβε καὶ μετὰ πηρέλευσιν δύο ἡμερῶν ἐπιστρέφων αὐτὸ εἶπε: «Μὴ σὰς κακοφραγῆ ἔαν τὴν μετέφρασα, καὶ ὑμεῖς δὲ ἐπρεπε νὰ μεταφράσητε τὸν Μηνφρίδην εἰς στοίχους.» Ἀλλ' ὁ Σιλούιος ἀπήντησεν ὅτι εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν τοῦλάχιστον δὲν δύναται νὰ μεταφρασθῇ χωρὶς νὰ προσθέσῃ τις ἢ νὰ ἀφαιρέσῃ εἰς τὸ πρωτότυπον τόσα ὥστε νὰ μὴ ἀπομείνῃ πλέον τὸ αὐτὸ σύγγραμμα. Κατὰ τὸ 1819. ὁ Λυδοβίκος Βρέμιος ἐξέδωκε τὴν Φραγκίσκην ὁμοῦ μὲ τὴν μετάφρασιν τοῦ Μηνφρίδου.

Κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος (1820.) ὁ Πέλλικος ἠθέλησε νὰ τυπώσῃ μίαν ἄλλην τραγωδίαν τὸν ἐκ Μετοίκης Εὐφῆμιον· ἀλλ' ἐχρειάσθη νὰ ὑπερπηδήσῃ πολλὰς δυσκολίας εἰς τὴν λογοκρισίαν (censure) ὥστε ὑστερον ἀπὸ πολλὰς βρασάτους ἐσυγχωρήθῃ ἡ τύπωσις· τοῦ μὲ συμφωνίαν νὰ μὴ παρουσιασθῇ ποτὲ ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Ἀλλ' ἄλλο ἦτο τὸ μέγα ἔργον τὸ ὁποῖον ἐπροσπάθῃ ὁ Σιλούιος μας νὰ περαιώσῃ εἰς τὸ μεταξύ τῶν δύο τελευταίων ἐκδόσεων τοῦ διάστημα, ἔργον τὸ ὁποῖον διὰ τὴν καθεκάστην αὐξανομένην δουλείαν τῆς Ἰταλίας δὲν εὐρέθη εἰσέτι κριτικὸς ὅστις νὰ τολμήσῃ νὰ τὸ ἐκτιμήσῃ ἐπαξίως. Ἡ ἐπιχειρήσις αὐτὴ ἦτο ἡ ἔκδοσις μιᾶς ἐφημερίδος καλουμένης: «Ὁ Συνδιαλλακτήρ.» Διὰ νὰ σχηματίσῃ ὁμοῦ τις ὀρθὴν περὶ τούτου κρίσιν δὲν πρέπει νὰ ἀνυγνώσῃ τὰ φύλλα μόνον τῆς ἐφημερίδος αὐτῆς, ὀφείλει νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὰ κρυφὰ τῆς βταιρίας ἧτις τὴν ἐξέδιδε. Οἱ Συνεταῖροι ἅπαντες συνήρχοντο τρεῖς τῆς ἐβδομάδος κατ' οἶκον τοῦ Πιέρρου, ὁ δὲ Σιλούιος ἦτο γραμματεὺς τῆς ἐπιχειρήσεως· ἧτις ἔλαβεν ἀρχὴν καὶ ὤθησεν ἀπ' αὐτὸν καθ' ὑπαγόρευσιν του. Οἱ συνεταῖροι οὗτοι ἐγνώριζον τὴν ἰδίαν Κυβέρνησιν ἢ δύνατον νὰ τοὺς συγχωρήσῃ νὰ κάμουν ἐκτὸς τῆς προθέτης ἄλλου περιορισμοῦ εἰς τὴν ἐνέργειαν· ὅθεν ἄλλο ἦτο τὸ ἔργον τοῦ Συνδιαλλακτῆρος ἐντὸς τῆς ἐφημερίδος, καὶ ἄλλο ἐκτὸς τῆς ἐφημερίδος· ἄλλα ἦσαν τὰ γραφόμενα καὶ ἄλλα τὰ λαλούμενα. Ἡ ἐταιρεία τοῦ Συνδιαλλακτῆρος ἀνέθεψεν ἢ προητοίμασεν μίαν νέαν γενεάν συγγραφέων, ἡ δὲ ἀναφορὰ ἢ προπαρασκευὴ αὐτὴ δὲν ἦτο γεγραμμένη, ἀλλ' ὁ κύκλος τὴν ἐσχημάτιζεν. Δὲν εἶναι ὅθεν δυνατὸν νὰ τὴν ἐξηγήσῃ τις καθ' ὀλοκληρίαν ἢ μόνον ὅστις ἐξῆσεν ἐν τῷ κύκλῳ αὐτῷ. Ἐν ἑτερον μέρει ἦτο γεγραμμένον ἐκτὸς τῆς ἐφημερίδος εἰς δύο βιβλία τοῦ Ἰερμοῦ Βιελέντου ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον μέρος περὶ μυθιστο-

ρίας διαπραγματεύεται, τὸ δὲ δεύτερον περὶ ὕφους· εἰς ἐν βιβλίον τοῦ Βυρῆτου, εἰς τὰς μετὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγρυπνίας, καὶ εἰς ἄλλο τοῦ δικτήμου Μηνφρίδου περὶ ποιητικῆς τῶν δραμάτων πραγματευόμενον ἀριστοῦργημα ἀπαρχμύλητον.

Πρὸς δε, μολοντί οἱ συνεταῖροι τοῦ Συνδιαλλακτῆρος διετήνοντο ὅτι ἐγνώριζαν τὴν ἰδίαν Κυβέρνησιν ἢ δύνατον νὰ τοὺς συγχωρήσῃ, ὅσκις ἠπατώσαντο! Διὰ νὰ γνωρίσῃ δὲ τις κατὰ πόσον ἦσαν ἠπατημένοι ἀρκεῖ νὰ συμειώσωμεν ὅτι εἰς ἓνα ὑπάλληλον τοῦ Ἐφετερίου, ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου διέταξεν αὐτηρῶς νὰ παύσῃ τοῦ νὰ κατωχωρῇ ἄρθρα εἰς τὴν ἐφημερίδα ἐκεῖνων ἐπὶ ποινῇ ἀποβολῆς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας του. Ἄλλον δὲ ἐπίσημον συγγραφέα προσκαλέσασα πολλάκις ἡ ἀστυνομία τὸν εἶπεν ὅτι ἔαν ἐπὶ τὰ παρουσιαζόμενα εἰς τὴν λογοκρισίαν ἄρθρα του (τὰ ὁποῖα αἰτίποτε ἢ ἀπερρίπτοντο ἢ ἐκολοβοῦντο) δὲν ἤλαττεν ὕψος ἠθελε τὸν προσκαλέσῃ νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὴν Λομβαρδίαν. Ὁ δὲ ἀνέγκλητος συγγραφεὺς ἀπεκρίνατο: «Ὁποῖον λοιπὸν εἶναι τὸ ἐγκλήμα μου; ὑπάρχει ἀστυνομία ἧτις γινώσκουσα τὴν ἐπιστήμην τοῦ κυβερνᾶν. Μόντη, αὐτὴ καὶ οἱ λογοκριταὶ τῆς γνωρίζουν τὰ ὄρια· αὐτὰ δὲν εἶναι συγχωρητέον νὰ ὑπερπηδῶσιν οἱ ἀρθρογράφοι. Οἱ ἀσεβεῖς ἡμεῖς παρουσιάζομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὅτι τυφλῶς ἐξέρχεται ἐκ τοῦ καλάμου μας τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ δειλητηριάσῃ τίνα, καθότι ὑμεῖς οἱ ἠθικοὶ χειροῦργοι ἐκκόπτετε καὶ ὅτι εἰς τὰς φαίνεται μεμολυμμένον. Ἰμεῖς εἶσθαι τὸ καθαρτήριο τῶν ἄρθρων μας, τὰ ὁποῖα ὅταν ἐξέρχονται ἐντεῦθεν εἰσὶ τόσκι ἄγγελοι τοῦ παραδείσου. Ἡ γνώσις αὐτῆ μὲν βεβαίως ὅταν γράφω ὥστε νὰ μὴ σκοτίζω τὴν κεφαλὴν μου ὅταν γράφω τί θὰ ἀφαιρέσετε καὶ τί θὰ ἀφήσητε· εἰ θεωρῶ ὅπως δύναμαι τὸ ἀντικείμενόν μου βέβαιος ὢν ὅτι εἰ ἂν ὑπάρχῃ τι τὸ ὁποῖον νὰ μὴ σὰς ἀρέσκει ἔχετε ἱκανὴν καλοκράθειαν νὰ τὸ ἐξαφανήσητε.»

Μὲ ὅλην τὴν ἔλλογον ταύτην διαμαρτύρησιν αἱ ἀπειλαὶ ἐπαναλαμβάνοντο συγχρόνως· ἀπέκοπταν δὲ τόσα καὶ τόσα ἀπὸ τὰ παρουσιαζόμενα εἰς τὴν λογοκρισίαν ἄρθρα, ὥστε οἱ συγγραφεῖς ἀπαυδῆσαντες καὶ μὴ ἔχοντες πλέον μὲ τί νὰ πληρώσωσι τὰ φύλλα των περητήθησαν. Τέλος ὁ συντάκτης συνέτατε Πολιτικὴν καὶ Φιλολογικὴν ἐφημερίδα, ὁ δὲ λογοκριτὴς ἐκολόβωνε σημαντικὰ τὸ πρῶτον.

Καὶ εἰς τὰ θεατρικὰ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ συγγράμματα

του, και εις τούς λόγους και εις τὰς πράξεις του, ὁ Σιλουῖος φαίνεται ἀείποτε κυριεύμενος ἀπὸ τὸ αἶσθημα τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν οἰκογένειάν του — πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα — και πρὸς τὴν πατρίδα του. Πῶς ἐγεννήθησαν τα αἰτήματα ταῦτα εἰς αὐτὸν, τὸ εἶδμεν ἐρευνῶντες ἕνα πρὸς ἕνα τούς σπόρους οἵτινες ἀναπτυχθέντες μεταξὺ τῶν παιδικῶν ἀθυρμάτων προείπομεν ὅτι ἔμελλον νὰ καρπορορήσωσι. Τὰ λαμπρὰ δὲ αἰσθήματα ταῦτα ἄξια παντός μεγάλου ἀνδρός ἔγειναν ἢ θρησκεία τῆς τε δημοσίας καὶ ἰδιωτικῆς ζωῆς του.

« Μέσον ὄχι μόνον καλὸν ἀλλ' ἀναγκαιότατον εἶναι » (λέγει ὁ Μαρονκέλλης) νὰ ἀνακαινωθῇ ὁ ἐθνικὸς χαρακτὴρ σύμφωνα μὲ τὰς μεταφυσικὰς καὶ ἠθικὰς ἀρχὰς του. Πιστεύω ὅτι ἡ Ἰταλία θέλει ἀείποτε διατελεῖ δούλη ἐνὸς φθίνοντος ἀμαθῆ καὶ ἀπομεμαρμμένη, ἐνὸς φθίνοντος φιλοσοφία τῆς εἶναι ὑλική. Τὴν τύχην ταύτην τὴν ὁποίαν προμαντεύω διὰ τὴν Ἰταλίαν, τὴν προμαντεύω καὶ διὰ πᾶν ἄλλο ἔθνος τοῦ κόσμου. Πᾶσα ἄλλη ὁδὸς εἶναι βεβιασμένη ἧτις δὲν διαρκεῖ βία δὲ ἄς εἶναι καὶ εἰς χεῖρας καλῶν μὲ σκοπὸν νὰ ἐμφυτεύσωσι τὸ καλὸν, δὲν διαρκεῖ. Ἄς εἶναι καὶ εἰς χεῖρας κακῶν μὲ σκοπὸν ἀντίστοιχον, δὲν διαρκεῖ. Πῶς δύναται τις, Π. Χ. νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τὴν Ἀστυνομίαν ἄλλην διοίκησιν, ἐνῶ δὲν αἰσθάνεται ὅτι τῆς ἐλλείπει δικαίωμα κἀν ἐνεργείας, ἐνῶ δὲν βλάπτεται εἰς τὴν ἀξιοπρέπειάν της, ἐνῶ καὶ αὐτὴν τὴν ἡμερότητα τοῦ ποιμένου τοῦ ὀδηγοῦντος καθελκαστὴν τὸ ποιμνιον εἰς τὴν βοσκὴν καὶ ἐπανάγοντος αὐτὸ τὴν ἐσπέραν εἰς τὴν μάνδραν εὐλογεῖ ὡς πατρικὴν στοργὴν καὶ ἐπιμέλειαν. Τὸ πᾶν ἐξήρταται ἀπὸ τὴν διαπαισῶνα μὲ τὴν ὁποίαν συμφωνεῖ. Μεχρισοῦ δὲ τὴν διαπαισῶνα ταύτην δὲν ἀλλάξης, μεχρισοῦ δὲν σχηματίσης ἄλλην κοινὴν γνώμην, ἐὰν ζητήσης ἀπὸ τὴν Ἀουστρίαν ἄλλο ἢ ὅ,τι εἶναι εἶναι παραφροσύνη, εἶναι βία καὶ ἐπομένως δὲν διαρκεῖ. »

Ἀλλὰ τὸ εὐγενὲς βῆμα ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὰ οὐράνια ὕψη ἠδύνατο νὰ διατρανωθῇ ἢ ἐν τῇ Ἰταλία μεταβολὴ τῆς κοινῆς γνώμης ἀπεκλείσθη.

« Ἀποφράς ἡμέρα (λέγει ὁ Δε—Λατοῦρ) διὰ τὴν λαμπρὰν τοῦ Μεδιολάνου σχολῆν ἦτον ἐκεῖνη καθ' ἣν καθαιρετικῶς ἐπιβλήθη νὰ διαλυθῇ, ἔβλεπεν ἕκαστον μέλος αὐτῆς ἐπαναρχούμενον εἰς τὰς μονήρεις μελέτας του. Ἐν τῷ

« μέσῳ τσοσούτων φιλολόγων τούς ὁποίους πρὶ αὐτὴν ἐπλασεν ἡ Ἰταλία νὰ θεωρήτῃ ἐαυτὴν ὡς νέαν καὶ ἐλευθέραν Ἰταλίαν πλησίον τῆς ἄλλης στερεᾶς καὶ κατακεκμημένης. Οἱ πολῖται τῆς ἰδανικῆς ταύτης πατρίδος δὲν ἔλαβον ἀρκετὸν καιρὸν νὰ συλλογισθῶσι περὶ τῶν τσοσούτων ματαιωθειῶν ἐλπίδων των. Ἡ ἐπανόρθωσις τῆς Νεαπώλεως συνεκίνησε τὴν Λομβαρδίαν, κρατήρεις διατάχθησαν. Αἱ κατὰ μυστικῶν ἐταιριῶν διακηρύξεις τῆς Ἀουστριακῆς κυβερνήσεως, δὲν ἦσαν ἀπλή διὰ τούς ἐκτιριστάς εἰδοποιήσεις, ἀλλ' ἀπειλὴ τῆς ὁποίας τὰ ἀποτέλεσματα δὲν ἐβράδυναν, νέαι κρατήσεις διατάχθησαν καὶ ἤδη ἐντὸς τῆς τάξεως τοῦ Συνδιαλλακτῆρος. »

Πόσον ἐγκαίριον ἐτελεύτησαν ὁ ἀγαθὸς Λουδοβίκος Βρέμης! ὅπως θλίψεις ἔμελλε νὰ ὑπομείνῃ! Ὁ Σιλουῖος εἶχε μεταβῆ εἰς τὴν Ταυρινοίαν νὰ κατηγορήσῃ τὸν ψυχρὸν φραγῶντα φίλον του. Ἐμείνεν ἕνα περίπου μῆνα ὅτι ὁ Λουδοβίκος ἐφάνη βελτιούμενος. Μία δὲ τῶν ἡμερῶν δὲ ἡ νόσος ἐδείχθη λαμβάνουσα πραγματικὴν τινὴ βελτίωσιν ὁ Σιλουῖος ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Μεδιόλανον. Μετ' οὗ πολὺ τὴν 15. Αὐγούστου ὁ Λουδοβίκος ἀπέθανε. Τὴν δευτέραν οὐρανίου ὁ Σιλουῖος ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν Παβίαν διὰ τὴν Ἐνετίαν, ἐπανέρχεται εἰς τὸ Μεδιόλανον, ὑπάγει κατ' οἶκον τοῦ Μαρονκέλλου ὅπου τὸν πληροφοροῦν ὅτι « ὁ Πέτρος Μαρονκέλλης συνελήφθη ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας. » Ὑποσχεθείς εἰς τὸν κόμητα Κόριν Πέρρον νὰ μεταβῇ εἰς μίαν ἐξοχὴν του νὰ διορθώσῃ οἰκιακὰς του τινὰς ὑποθέσεις μετέβη ἀφόβως, καὶ ἀφόβως ἐπανέρχεται εἰς τὸ Μεδιόλανον ὅπου φίλος τις τὸν λέγει κρυφίως, ἢ ἡ ἀστυνομία σὲ ζητεῖ. — « Γνωρίζεις τοῦ κατοικῶ, ἀπεκρίθη, καὶ ὑπάγω νὰ τὴν περιμένω. » Ὑπῆγε καὶ πραγματικῶς εὗρε τούς κλητῆρας τῆς ἀστυνομίας αὐτὸν περιμένοντας. Χαρτιὰ, ποιήματα, τραγωδίαι, μυθιστορία, ἀλληλογραφίαι ἅπαντα συνελήφθησαν μὲ διαταγὴν νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ εἰς τὴν Ἀγίαν Μαργαρίτην, ὅπου ὑπῆγε μὲν ἐλεύθερος ἀλλὰ δὲν ἐξῆλθε πλέον.

Ἐνταῦθα ἀρχεται ἡ διήγησις τῶν φουλακῶν τοῦ πολυπαθοῦς Σιλουῖου Πελλίκου.

Λυποῦμαι πολὺ διότι δὲν δύναμαι νὰ σημειώσω τι περὶ τοῦ ἀνδρός τούτου ἄξιον αὐτοῦ μετὰ τὴν ἀποφυλάκισίν του κατὰ τὸ 1830. ἢ μόνον ὅτι δυσαρσεσθηθεὶς ἀπὸ τὴν αὐστηρὰν ἐπ' αὐτοῦ ἐπιτήρησιν τῆς ἀστυνομίας ἀπεφάσισε καὶ

ἐνεδύθη μοναχικὸν σχῆμα, ἔκτοτε δὲν ἐξέδωκεν ἢ σποράδην ὀλίγους στοίχους ἀναξίτους τοῦ πατρὸς τῆς Φραγκίσκος καὶ τοῦ Εὐρημίου.

Η ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΕΝ ΧΙΩ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΣΧΟΛΗ

Ἡ Χίος εἶχε τρεῖς δημοσίους σχολὰς μίαν εἰς ἐκάστην μοῖραν τῆς πόλεως (χώρος.) Περὶ δὲ τὸ 1792. ἀγοράσατες οἱ πλουσιώτεροι διὰ προαιρετικῆς συνδρομῆς οἰκίαν εὐρυχωροτάτην, κήπον καὶ αὐλὴν μεγάλην περιέχουσαν, καὶ μετακοινομήσαντες μεγαλαυρεπέστατα (διότι μόνον εἰς οἰκοδομὴν βιβλιοθήκης καὶ τῆς πηγῆς ἐδαπανήθησαν 80,000 γροσίων ἐκεῖνης τῆς ἐποχῆς) συνέστησαν τὴν τόσον ὀνομαστὴν μετὰ ταῦτα γενομένην δημόσιον Σχολὴν. Εἰς ταύτην ἐδίδαξαν κατὰ καιρὸς τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς καὶ τὰς ἐπιστήμας Ἀδαμάντιος ὁ Ῥύτιος, Ἀθανάσιος ὁ Πήριος, Δωρόθεος Πρώτος, ὁ Κωνσταντῖνος Βερδάλχος, ὁ μαθηματικώτατος Ἰωάννης Τσελεπῆς καὶ τέλος ὁ σοφὸς Νεόφυτος Βίμβας, ἐκτὸς ἄλλων 14. ὑποδιδασκάλων. Ἐδιδάσκοντο προσεῖτε ἢ,τε Γαλλικὴ καὶ Τουρκικὴ γλῶσση, καὶ ἰχνογραφία, καὶ ἡ νέα ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ὑπὸ δ.διδασκάλων ἐξεπύτηδες προσκεκλημένων. Ἡ εὐμεθεδία τῆς διδασκαλίας καὶ ἡ γιγαντιαία πρόοδος τῶν μαθητῶν διέσπειραν τόσην φήμην εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὥστε συνέτρεχον πανταχόθεν οἱ μαθηταὶ διὰ νὰ φωτισθῶσι. Ἐσχάτω εἶχεν αὐξήσει ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἰς ἑπτακροσίους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δικοσίοι ἦσαν ξένοι, οἱ δὲ πρὶν καταγραφῶσιν εἰς τὸν κατάλογον ἐχρῶστον νὰ δεξωθῶν ἀποδεικτικὰ βεβαιῶντα τὰ χρυσὰ ἦθη καὶ τὴν εὐτακτον διαγωγὴν των. Κανεὶς οὐτε ἐκ τῶν ξένων οὔτε ἐκ τῶν ἐγχωρίων μαθητῶν δὲ, ἐπλήρονέ τι, ἀλλ' οὐδὲ εἰς τοὺς διδασκάλους ἦτο συγχωρημένων νὰ δέχωνται τὸ παραμικρὸν δῶρον. Τῇ 15. Μαΐου ἦτο συνήθειν νὰ μεταφέρονται εἰς τὴν ἐξοχὴν (εἰς οἰκίαν εὐρύχωρον κειμένην κατὰ τὸ κέντρον τοῦ λεγομένου Κάμπου) τρεῖς ὑποδιδάσκαλοι τῆς Ἑλληνικῆς, καὶ εἰς τῶν στοιχείων τῆς Μαθηματικῆς διὰ νὰ διδάσκωσι τὰ τέκνα ἐκεῖνων, τῶν ὁποίων αἱ οἰκογένειαι διέτριβον εἰς τὰ ἀγροκῆπια, διέμενον δὲ μέχρι τῆς πρό-

της τοῦ Νοεμβρίου μηνός. Αἱ τάξεις τῶν τριῶν μεγάλων διδασκάλων καὶ τῶν ξένων γλωσσῶν εἶχον δύο μηνῶν ἀναπαύσεις, αἱ δὲ μικραὶ ἐξηκολούθουν ὅλαι ἐκτὸς κατὰ τὰς Κυριακάς καὶ τὰς ἐπισήμους ἑρτάς. Οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι δὲν παρέδιδον μαθήματα τὰ σαββάτα, ἐχρεώστων ὅμως νὰ ἐξετάζωσι τὰς κλάσεις ὄλων τῶν ὑποδιδασκάλων. Ὁ ἀρχιδιδάσκαλος ἐχρῶσται τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου νὰ ἐξετάσῃ τοὺς μαθητὰς ὄχι μόνον εἰς τὸ ἐν τῇ πόλει ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἐν τῇ ἐξοχῇ σχολεῖον καὶ νὰ διατάτῃ ὅσα ἔριπεν ὠρέλιμα. Πρὸς διαιτήρησιν τῆς εὐταξίας ἐπεριφέροντο τέσσαρες εὐταξίαι εἰς τὰς καμάρας τῶν ὑποδιδασκάλων καὶ ἐτιμῶρον τοὺς ἀτακτοῦντας, ἢ τὸ ἀνήγγελλον μὴ εἰσακουόμενοι εἰς τοὺς ἑφόρους, οἵτινες πρῶτον τοὺς συνεβούλευον καὶ, ἂν δὲν διηρθῶντο, τοὺς ἀπέββαλλον ἐκ τῆς Σχολῆς. Τῇ 7. Ἰαννουαρίου ἤρχιζον αἱ δημόσιαι ἐξετάσεις καὶ διήρκουν δεκάπεντε ἡμέρας παρόντων τῶν Δημογερόντων, τοῦ Ἀρχιερέως, τῶν Ἐπιτρόπων καὶ τῶν ἑφόρων, ἀφ' οὗ πρότερον ἐψάλλε παράκλησιν ὁ Ἀρχιερεὺς καὶ ἐξεφώνει λόγον προτροπικὸν εἰς τὴν παιδείαν αὐτὸς τε καὶ ὁ ἀρχιδιδάσκαλος. Δύο ἢ τρεῖς τῶν μαθητῶν ἐξεφώνουν γυμνάσματα, εἰς δὲ τοὺς ἀριτεύσαντας ἐμοιράζοντο βραβεῖα, ἐστέλοντο δὲ καὶ οἱ ἀξιώτεροι εἰς τοὺς Παρισίους ἢ εἰς τὴν Γερμανίαν διὰ δημοσίου δαπάνης πρὸς τελειοποίησιν τῶν γνώσεών των, καὶ ἐπιστρέφοντες ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ διδάσκωσιν εἰς τὸ Σχολεῖον.

Ἡ Σχολὴ τῆς Χίου περιεῖχε καὶ ἐργαστήριον χημίας θουμάτιον καὶ καθέδραν χημίας διδασκομένης παρὰ τοῦ Ν. Βίμβας, καὶ λαμπρότατα τυπογραφία πιστήρια μετακομισθέντα διὰ δαπάνης ἀδράς καὶ φροντίδος τοῦ αἰμνήστου Κορκῆ ἐκ Παρισίων, ἐπιστατούμενα δὲ παρὰ τοῦ ἐκ Φραγκφόρτου Γερμανοῦ Βύρροφφου (Bayrhoffer.) Τέσσαρες Ἐπίτροποι καὶ τέσσαρες ἑφοροὶ εἶ τῶν ἐκλεκτοτέρων τῆς νήσου διώκον τὴν Σχολὴν καὶ ἐφρόντιζον διὰ πάναν ἀναγκαίαν αὐτῆς χρῆσαν. Τὰ εἰσοδήματα αὐτῆς συνήγοντο μέρος μὲν ἐκ τῶν ἀναθημάτων, τὰ ὁποῖα ἀφιέρωνον μετὰ θάνατον οἱ εὐκατάστατοι, μέρος δὲ ἐκ τῶν κατὰ καιρὸς συνδρομῶν τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων, καὶ μέρος ἐκ τῆς χρηματικῆς συνδρομῆς τῶν ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης καὶ Τουρκίας ἐμπορευομένων Χίων οἵτινες ἐπλήρονον δικαίωμα τι συναζόμενον ὑπὸ Ἐπιτρόπων εἰς ἐκάστην πόλιν παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν ἀναγορευομένων.

Συνηθροίζοντο κατ' έτος και άλλα 10,000 γρσίων, τὰ ὅποια ἐπλήρουν τὸ κοινὸν εἰς βοήθειαν τῆς Σχολῆς. Ἐπειδὴ δὲ τὰ συμπόσια τῶν γάμων ἐγίνοντο καθ' ὑπερβολὴν πολυτελεῖ, και διὰ τὴν πληθὺν τὸν προσκαλουμένων ὑπέφερον λέγα βάρος τῆς νόμφης οἱ γονεῖς, ἀπεφασίσθη, και πρὸς ἐλάφρωςιν τοῦ βάρους και πρὸς βοήθειαν τῆς Σχολῆς νὰ προσκαλῶνται εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ γάμου μόνον οἱ στενοὶ συγγενεῖς και οἱ ξένοι φίλοι ὅσοι ἤθελαν κατὰ συγκαίριαν παρευρεθῆ εἰς τὴν Χίον, ὁ δὲ πατὴρ τῆς νόμφης νὰ δίδῃ ἐν ἐπιτοῖς ἑκατὸν ἐκ τῆς προικός. Εἶχε δὲ και ὁ ἀρχιερεὺς προσταγὴν νὰ μὴ δίδῃ εἰς κανένα ἄδιαν γάμου εἰάν δὲν τὸν ἐδίδον ἀποδεικτικὸν βεβαιόηον ὅτι ἐπληρώθη τὸ εἰς τὴν σχολὴν χρεωστούμενον δικαίωμα. Τὰ ἐτήσια ἐξοδα τῆς Σχολῆς συνεποσοῦντο περὶ τὰς 50,000 γρσίαι, πλὴν πάντοτε ἦσαν ὀλιγώτερα τῶν εἰσοδημάτων, χάρις εἰς τὴν ἀκάματων προθυμίαν και γενναϊότητα τῶν Χίων, νὰ συντρέχωσι χρηματικῶς ὁσάκις εἶχε χρεία. Κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν (τῆ 30 Ἰαννουαρ.) ἦτο νόμος νὰ πανηγυρίζηται δημόσιος ἐορτὴ εἰς τὴν ἀδελφότητα τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων, νὰ λειτουργῇ ὁ Ἀρχιερεὺς, και νὰ ἀνημνεύωνται τὰ ὀνόματα τῶν βολεησάντων τὴν Σχολὴν. Μετὰ ταῦτα ἐκηρύττετο ἐπ' ἁμβωνος ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ.

Οἱ ἐπὶ τῆς Σχολῆς εἶχον σύστημα νὰ ἄγροκομῶσιν ὅλους τοὺς πρώην ὑπάρχοντας διδασκάλους, ὅταν ἐστεροῦντο τῶν ἀναγκαίων, και νὰ πληρῶνται τοὺς διδασκάλους ἀνά πᾶσαν τριμηνίαν ὅταν δὲ οὗτοι ἐλάμβανον χρεῖαν ὑπερβαίνουσαν τὸν ὀλίγον των μισθόν, οἱ Ἐπίτροποι και οἱ Ἐφοροὶ τοὺς ἐβοήθουν. Εἶναι ὅμως ἄξιον παρατηρήσεως ὅτι, μ' ὄλας ταύτας τὰς καλὰς διατάξεις τῆς Σχολῆς, ὀλιγίστων Χίων οἱ παῖδες ἐπαιδεύθησαν και ὅσοι ἐπρόκοπτον, ἦ ἦσαν ξένοι, ἦ, ἐκτὸς ὀλιγίστων, δὲν ἀνήκον εἰς τὴν τάξιν τῶν πλουσίων. Αἰτία δὲ τούτου ἦτο ὅτι οἱ Χῖοι τρέφοντες ζῆλον ἀκατάσχετον πρὸς τὸ ἐμπόριον, μόλις ἐφθάνον τὰ τέκνα των εἰς τὸ δέκατον τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας των και ἤρχιζον νὰ γεύωνται τὴν παιδείαν μὲ τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων, τὰ ἐστεῖλον κατὰ δυστυχίαν εἰς τὴν Σμύρνην ἢ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀμαθῆ σχεδὸν και ἄπειρα τῆς προνομικῆς γλώσσης!

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΚΟΗΣ.

Ἐν αἰθούσῃ τῆς ἀκοῆς εὐρίσκειται κυρίως εἰς ἓνα πᾶτλω-

μα τῶν νεύρων ἐπιτήδειον νὰ δέχεται τὸν τύπον, ὅστις προξενεῖται ἀπὸ τὸν κλονιζόμενον ἀέρα, ὁ ὁποῖος ἐγγίζει τοῦτο τὸ ἀκουστικὸν νεῦρον.

Τὸ ὄργανον τοῦτο εὐρίσκειται εἰς τὰ κόκκαλα τοῦ κρανίου. Ἡ τρύπα τοῦ αὐτίου, τὴν ὁποίαν βλέπομεν, εἶναι στόμιον ἐνὸς αὐλακίου, εἰς τὸ τέλος τοῦ ὁποῦ εὐρίσκειται ὕμνη, ἣστις λέγεται τοῦ τυμπάνου, και σκεπάζει ἓνα λάκκωμα, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι τρύπα, στόμιον ἐνὸς σωλήνος, ὅστις λέγεται Σάλπιγξ Εὐσταθίου, και τελειώνει εἰς τὸ ὀπισθεν μέρος τοῦ στόματος, και διὰ τοῦτο οἱ κωφοὶ ἀνοίγουν τὸ στόμα, διὰ νὰ ἀκούσῃ καλῆτερα· διότι ὁ ἀὴρ ἐμβαίνει μὲ τὸν ἦχον ἀπὸ τὸ στόμα εἰς τὴν Σάλπιγγα, και ἐκεῖθεν εἰς τὸ αὐτίον. Κοινωνεῖ προτούτοις ἡ σάλπιγξ μὲ τὸ λάκκωμα τῶν ῥωθῶνων. Διὰ τοῦτο, ὅταν ἔχωμεν κατάρρουν, και ἐκβάλλωμεν τὴν μύξαν, ἀκούεται εἰς τὸ αὐτίον κάποια κίνησις νεροῦ. Πολλάκις σωρευόμενοι κατ' ὀλίγον οἱ χυμοὶ, οἱ ὁποῖοι ἐμβαίνουν ἀπὸ τὴν σάλπιγγα, προξενοῦσι τὴν κώφωσιν, ἐμποδίζοντας τὸ ἐμβασμα τοῦ ἀέρος εἰς τὸ τυμπανον.

Ὁ ἀὴρ, ἀφοῦ ἐμβῆ ἀπὸ τὸ ἐξω αὐλάκιον, κινεῖ τὸν ὕμνα τοῦ τυμπάνου, και ἡ κίνησις αὕτη μεταδίδεται εἰς τὸν ἀέρα τὸν περιεχόμενον εἰς τὸ λάκκωμα. Μέσα ἀπὸ τὸ λάκκωμα τοῦ τυμπάνου εἶναι λάκκωμα λεγόμενον Λαθύρινθος, ὅστις περιέχει νερόν, εἰς τοῦτον εἶναι ἀπλωμένον τὸ ἀκουστικὸν νεῦρον. Ἡ κίνησις λοιπὸν τοῦ εἰς τὸ τυμπανον ἀέρος μεταδίδεται εἰς τὸ νερόν τοῦ Λαθύρινθου, και ἐκεῖθεν ὁ τύπος γίνεται εἰς τὸ ἀκουστικὸν νεῦρον.

Τοῦ ἀέρος ἰδιώμα εἶναι νὰ προξενῇ ἦχον. Τὰ ἐλαστικὰ σώματα, ὅταν κρούωνται, μεταβάλλουσι σχῆμα, μὲ κάποιον κλονισμόν τῶν ἰδίων μερῶν, ὡς ἀνατριχίασμα. Ἄν κρούσῃς ἄδειον γυάλινον ποτήριον, και τὸ ἐγγίξῃς, αἰσθάνεται τὸ ἀνατριχίασμα, τὸ ὁποῖον πάραυτα παύει, ὅταν πιᾶσῃς καλὰ τὸ ποτήριον, και ἐμποδίσῃς τὴν κίνησιν τῶν μερῶν.

Εἰς ὅσον καιρὸν διαρκεῖ τοῦ σώματος ὁ κλονισμὸς, ἡ κίνησις μεταδίδεται μὲ τὸν ἦχον εἰς τὸν ὀλόγουρα ἀέρα, και προχωρεῖ εἰς τὰ ἐμπροσθεν, και οὕτως ἐμβαίνει εἰς τὸ αὐτίον.

22. ΗΜΕΡΩΝ ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ.

(Συνέχεια ἀπὸ τὰς Σελ. 92 και 105.)

Τῆ 15. ἀνεχώρησα ἀπὸ τὸν Ποταμόν μὲ καιρὸν σνεφεφώδη και εὐχάριστον· ἐφ' ὃ μετὰ τρία τέταρτα τῆς ὥρας ἐπλησίαζον τὸ μέγαλον Πλουμάρη, πρὸς δύο Ἀγγλικὰ στάδια, ἦτο καλύθη τις, ἐμπροσθεν τῆς ὁποίας μ' ἐπαρουσίασθησαν ἐξαίφνης τέσσαρες μισθιακοὶ γυναῖκες καταρρυπωμένοι, και μὲ ἐζήτουν ἐλεημοσύνην. Ἦνοιξα τὸ πουγγί μου διὰ νὰ ἐγβάλλω ὀλίγους παραδες, και τὴν στιγμὴν ἐξέβρονται ἄλλαι ὀκτὼ μὲ ὄρμην και μὲ ἀποτομίαν, λέγουσαι: « Ἀφέντη, ἡμεῖς δὲν εἴμεθα ὡς τὰς ἄλλαι, ὅπου ἔχουν » κατοικίαν και εἰσοδήματα· (ἐννοοῦσαν τὰς ὑποκειμένας » εἰς τὴν ἰδίαν ἀσθένειαν,) διότι πληρόμεν ἐνοίκιον, και » δὲν εἴμεθα εἰς κατάστασιν νὰ ἐργασθῶμεν. » Ἰδὼν δὲ ἐγὼ τόσας ὁμοῦ συνοικοῦσας εἰς μίαν μικρὰν καλύβην, ἔλαβον περιέργειαν και ἠρώτησα αὐτὰς, « τί κάμνετε ἰδῶ; » αὐταὶ δὲ μὲ ἀπήνησαν, « ἔχουμεν τὴν *Lóbar*. » Μίλις ἤκουσα τὴν λέξιν τῆς φθοροποιᾶς ταύτης νόσου, ἐκέντησα τὸν ἵππον μου και ἀπεμακρύνθη. Τότε ἦνοιξα ὁμιλίαν περὶ τῆς ὑποθέσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐπληρηφορήθην παρὰ τοῦ ἀγωγιάτου μου, « ὅτι δύο ὥρας μακρὰν, ἀρκτικῶς, ὑπάρχει » χωρίον, κατοικουμένον ἀπὸ 2000 *λοβοῦς*: ὅτι αὐτοὶ με- » τέρχονται ἐκεῖ διὰ ἄλλα ἔργα πρὸς ἰδίαν των χρῆσιν: » ὅτι συγκροτοῦσι μεταξύ των συνοικέσια· πλὴν δὲν ζῶσιν » τότε οἱ ἄνδρες ἐπέκεινα τῶν ἐξ ἢ ἐπτά μηνῶν: και ὅτι » συμβαίνει κάποτε νὰ γεννῶνται ἐξ αὐτῶν τῶν συνοικε- » ῶνων καθαρὰ τέκνα, τὰ ὁποῖα ὁμως συνηθισμένα νὰ ζῶ- » σιν τὴν ζωὴν τοῦ χωρίου των, ἀποποιοῦνται νὰ μετοι- » κήσουν εἰς τὰ ὑγειῆ μέρη. » Μεταξὺ αὐτῆς τῆς ὁμιλίας εἰσῆλθον εἰς τὴν Κωμόπολιν, ἣτις κεῖται ἐφ' ὄρους τινός, και τῆς ὁποίας τὰ δύο τρίτα ἦσαν ἐρείπια, ἕνεκα τριῶν ἀλλεπαλλήλων πυρκαϊῶν.

Ἡ θῆρα τοῦ χωρίου ἦτον οἰκτρὰ, διότι τὸ καλῆτερον μέρος αὐτοῦ εἶχε καταστραφῆ ὑπὸ τοῦ πυρός, και δὲν εἰμὸν εἰμὴ αἱ καλύβαι τῶν πτωχῶν· ὅθεν δὲν ἐσκόπευον νὰ σταθῶ ἐκεῖ διόλου. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ εἶδω ἄνθρωπον εἰδήμονα τῶν μερῶν ἐκεῖνων, ἠθέλησα νὰ λάβω παρ' αὐτοῦ ἀκριβεστέραν γνῶσιν περὶ τῶν λοβῶν, δῶσα, ἐγὼ πρῶτος ἐφορμὴν ἐκ τοῦ συμβάντος μοι πρὸ ὀλίγου περιστατικοῦ.

Μὲ εἶπεν λοιπὸν ὁ Κύριος οὗτος, ὅτι « ἡ νόσος αὕτη ἐπι- » πολλάζει μᾶλλον εἰς τὴν Ἐπαρχίαν τοῦ Πλωμαρίου ἕνεκα » καταχρήσεων, τὰς ὁποίας αἱ ὑποδέσφαι τὰς τάξεις κάμνουσιν » εἰς τὰς τροφὰς των. Ἄφοῦ, λέγει, τὸ κύριον αὐτῶν » προσφάγιον εἶναι τὸ *λάδι* και ἡ *ἐλαία*, ἔχουσι και τρίτον » τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται κατὰ κόρον. Ἡ Μιτυλήνη » κάμνει μέγαλον ἐμπόριον εἰς τὰ *ἀλμυρὰ ὄψαρια*, τῶν » ὁποίων τὸ μεγαλύτερον μέρος ἐξοδεύεται εἰς αὐτὴν τὴν » Ἐπαρχίαν· οἱ πτωχοὶ μάλιστα τρώγουσιν τὴν ἄλμυρ τῶν » βαρελίων, ὡς οἱ ἄρχοντες τῶν μεγάλων πόλεων τρώ- » γουσι τῶν ζωμῶν τοῦ κρέατος »

Αἱ παρατηρήσεις τοῦ Κυρίου τούτου μὲ κατελύθησαν· και νομίζω, ὅτι ἡ Κοινότης τοῦ Πλωμαρίου, ἢ μᾶλλον οἱ Πρόκριτοι τῆς Ἐπαρχίας ταύτης, ἀναδέχονται τὴν διεύθυνσιν τῶν κοινῶν πραγμάτων διὰ πολὺ μεγαλύτερον σκοπὸν, παρὰ τὴν ἀπλὴν κομποφανίαν τοῦ νὰ στολιζῶνται μὲ τοὺς πομπώδεις τῆς ἀρχοντίας τίτλους, καλοῦμενοι *Ἀρχοντες* και *Δημογεροντες*. Ὁφείλουσιν οἱ Κύριοι οὗτοι νὰ προλαμβάνωσιν ὅτι δῆποτε τείνει εἰς τὴν βλάβην τῶν κατοίκων· και μάλιστα χρεωστοῦν ἔτι μᾶλλον νὰ ἐρευνῶσι και νὰ κόπτωσι τὰ αἰτία τῆς φθοροποιᾶς ταύτης νόσου, ἣτις ἐξαπλουμένη βιβμηδὸν, δὲν εἶναι ἀμφισβόλια ὅτι θέλει διευθύνει τὰ φαρμακερὰ τῆς κέντρα και μεταξὺ τῶν πρώτων οικογενειῶν τοῦ τόπου. Ἐπομένως, ὁ ἀπλοῦς λαὸς εἶναι πάντοτε ἀδιάφορος εἰς τὸ περὶ τῆς υγείας του κεφάλαιον, και διακινδυνεύει ἀείποτε ἀπερισκέπτως. Ὅθεν ἡ Δημογεροντία τοῦ Πλωμαρίου χρεωστῆ ὄχι μόνον νὰ ἐμποδίσῃ ἐκ συστήματος τὴν πολλὴν χρῆσιν τῶν ἀλμυρῶν ὄψαριων, ἀλλὰ πρέπει και ἰδίως νὰ ἐπιβάλλῃ βαρυτάτην ποινὴν, τόσον εἰς τοὺς πωλητὰς, ὅσον και εἰς τοὺς ἀγοραστὰς τῆς βρωμερᾶς τῶν βαρελίων *Ἀλμυς*.

Ἐντοσούτω, ἀνεχώρησα ἐκεῖθεν μὲ ἀγανάκτησιν, φθάσας ἐντὸς ἐνὸς τετάρτου τῆς ὥρας ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐνὸς ὑψηλοῦ ὄρους, τὸ ὁποῖον ἐκαλύπτετο ἀπὸ πυκνώτατον δάσος. Ἦτον ἀνάγκη νὰ διαβῶ τὸ ὄρος αὐτὸ μέχρι τῶν προπόδων πεζός, διὰ τὸ λίαν κατωφερές. Ἐμβῆκα λοιπὸν εἰς τὸ σκοτεινὸν δάσος, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ περιπατῶν ἡμίσειαν ὥραν, δὲν ἔβλεπον ἄλλο, εἰμὴ τοὺς ἀγρίους κορμούς τῶν ὑψηλῶν ἐλατῶν και τὸ μέγιστον τῆς κατωφερείας χάος! και ὅπου δὲν ἤκουον, εἰμὴ τὴν ἄκραν σιγὴν και ἠρεμίαν τῆς καταχθονίου θέσεως! μέχρις οὗ ἐφθασα εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους,

εις εν βαθύτατον μέρος τὸ ὁπίον καλεῖται, τὸ κακὸν *Λαγκάδι*.

Ἐν ᾧ δὲ διέβαινον εἰς τὸ λαγκάδι αὐτὸ 20. περίπου σ.γ. μὲς τῆς ὥρας, ἐνόμισα ὅτι ἐταξίδευον εἰς ἄλλον Κόσμον, μὴν ἀκούων μῆτε τὰ κελαδῆματα τῶν πτηνῶν, τὰ ὅποια συνθεῶς ἀκούει τις ἐπὶ τῶν τοιούτων μερῶν, μῆτε τὰ συρίγματα τῶν ἀνέμων. Τότε πρῶτον ἤρχισα νὰ διαλογίζωμαι περὶ τοῦ γελοιοδεστάτου *Πλαητισμοῦ*, διατρέχων ἐν πρὸς ἐν τὰ ὀνόματα τῶν Πλανητῶν διὰ νὰ γνωρίσω εἰς ποῖον πλανήτην πραγματικῶς εὕρισκόμεν!

Ἐν τῷ μέσῳ λοιπὸν τοιούτων ἰδανικῶν διασκέψεων, φθάνω εἰς τοὺς πρόποδας ἐνὸς ἄλλου ὄρου ἐπίσης ὑψηλοῦ, ἀλλ' ὄχι καὶ δασωμένον ὡς τὸ πρότερον. Ὁ ἀγωγιάντης μου μὲ λέγει νὰ καθίσω ἐπὶ τοῦ ἵππου μου· ἀλλ' ἐγὼ, θεωρῶν τὸ πολὺ ἀνωγεινὸς τὸ ὁπίον μ' ἐξέθετεν εἰς κίνδυνον νὰ κρημισθῶ μετὰ τοῦ ἵππου μου, τὸν ἀπῆντασα, ὅτι προτιμῶ νὰ περιπατῶ. Αὐτὸς μὲν ἐπανελάθει, ὅτι ὁ ἀνήφορος ἤθελεν ἀκολουθήσειν διὰ μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν, καὶ ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ διαβῶ τὸ μέρος ἐκεῖνο πεζός· ἐγὼ δὲ συνῆλθον εἰς ἐμαυτὸν: εἶδον ὅτι εὕρισκόμεν εἰς τὴν Γῆν, τὴν ὁποίαν ὄλαι αἱ τάξεις τῶν ἀνθρώπων, μὴ γνωρίζουσαι τὸν καλὸν τρόπον τοῦ ζῆν, θεωροῦσιν ὡς τόπον μεγάλης καταδίκης: ἐκάθισα τέλος πάντων ἐπὶ τοῦ ἵππου μετὰ μεγάλης προσοχῆς, μὴ ἤθελα μετ' αὐτοῦ καταμετρήσειν τὸ ἀπόστημα τοῦ ὄρου.

Ἀφοῦ διῆλθον τὸ δύσβατον τοῦτο μέρος, μετὰ 10. στιγμὰς κατέβην εἰς ἕνα μεγάλον χειμάρρον, εἰς τὸν ὁποῖον εἰσέβαλον τόσα ἄλλα ἐκ τῶν παρακειμένων ὀρέων βέβρυχα. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χειμάρρου τούτου ἦτο σιρὰ ἐκτεταμένη δένδρων τῶν καρδιῶν, τῶν ὁποίων αἱ μακρὰί ρίζαι ἐκτείνοντο μὲ τὸ πλάτος τοῦ χειμάρρου· ἡ δὲ θέσις αὕτη ὀνομάζεται, τὰ *Ποτάμια*.

Ἐκεῖ ἐκάθισα παρὰ τὸν βύακα, σκιαζόμενος ὑπὸ μιᾶς καρδιᾶς, διὰ νὰ γευματίσω ὀλίγον, διότι ἡ ὄρεξις μὲ εἶχε καταλάβει σφοδρᾶ. Μολονότι ἐκ τῆς βίας δὲν εἶχον προβλέψειν εἰμὴ ἐν ψωμί καὶ ὀλίγον τυρὶ, ὁ ἀγὼν ὅμως τῆς ὀδοπορίας ἠνωμένος μὲ τὴν ἐξαιρετοὶ τοποθεσίαν μ' ἔκαμον νὰ φάγω μὲ σπανίαν τινὰ διάθεσιν.

Ἐκυψα μετὰ τὸ φαγητόν μου διὰ νὰ πῶ ὀλίγον ὕδωρ ἀπὸ τὸν ἀρμονικῶς τρέχοντα βύακα, καὶ μὲ τὸ κυψίμον εἶχον λάβει ἐν ἐαυτῷ ἐξαισίαν τινὰ ἀλλοίωσιν! Πιστεύω,

ὅτι κανένα οἰνόπνευμα δὲν ἤθελε ὥποτε μὲ διεγείρει τὴν ἀπερίγραπτον εὐδιαθεσίαν, τὴν ὁποίαν τὸ λιτὸν ἐκεῖνο γεῦμα μ' ἐπροξένησεν. Οἱ μὲν ὀφθαλμοί μου ἔβυον δάκρυα ἐπὶ τῆς ἠδονῆς· τὰ δὲ αἰσθήματά μου εἶχον λάβει μίαν ἀκατανόητον τάσιν· καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ σῶμά μου, ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν συγκίνησιν τῆς καρδίας, ὄλωσ' ἐκλονεῖτο! Ὡστε, ἀτελέσας ἐπὶ τῆς τριαύτης ψυχικῆς βράχως τὰ βλέματά μου εἰς τὸν Κόσμον, ἔκαμον εἰς ἐμαυτὸν διαφόρους συλλογισμούς, λέγων:

α Οἱ Περιηγηταὶ τῶν φωτισμένων ἔθ. ὧν, ἔχουσι ὀρθὴν ἰδέαν περὶ τῶν ταξιδίων, θυσιζόντες τοὺς θύσαυρούς των εἰς τὰς περιηγήσεις. Καὶ κἀμνοῦσι κάλλιστα: διότι, ἐφ' ἀποκτάσει τῆν *πειραν*, ἧτις εἶναι ὁ ἄσφαλτος ὁδηγὸς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ἀπολαμβάνουσι ἐξ ἄλλου μέρους καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπιθυμητὸν εἰς ἅπαντας ἐν γένει τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοῦ ὁποῖου ἡ ἀξία ὑπερβαίνει ὄλους τοὺς θησαυρούς καὶ τὰ μεγάλα τοῦ Κόσμου: ὁ ἔστιν, ἀπολαμβάνουσι τὴν *Ἔγξιαν*! Ὅσοι δὲ ἐκ τῶν εὐπορούντων, διὰ νὰ προθέσωσι χιλίους δραχμάς, ἢ πεντακόσια τάλληρα ἐπὶ τῶν κεφαλαίων αὐτῶν, ἀποφύγουσι τὴν κατὰ πολλοῦς, λόγους ὠφέλιμον περιόδιον *περιόδιον*, μὴ συλλογίζόμενοι ὅτι μὲ τὴν ἀποφυγὴν ταύτην στεροῦνται αὐτοὶ τῆς ἀναγκαίας γνώσεως τοῦ ἀνθρώπου, καὶ στεροῦσι τὰ τέκνα των ἀπὸ τὴν γενικὴν ἀνατροφὴν τὴν ὁποίαν ἄλλως ἤθελεν τὰ δώτωσιν, οἱ τοιοῦτοι εἶναι ἀνθρώποι *περιωρισμένοι Νοός*. Ὡ θνητοὶ! διατί ἀντιστρόφως θεωρεῖτε τὸ *συμφέρον*, τὴν *τιμὴν*, τὴν *ὕγειαν*, τὴν *εὐγένειαν*, τὸν *πλοῦτον* καὶ τὴν *εὐτυχίαν*; . . . Δαπανᾶτε μέγα μέρος τῆς ζωῆς σας εἰς τὸ νὰ θεωρεῖτε *τύχην*, ἐνῶ ἡ τύχη ἐξαρτᾶται ἀπὸ ὑμᾶς αὐτοῦς. — Μηχανεύεσθαι μυρία ψευδῆ καὶ πλαστὰ μέσα διὰ νὰ ἀπολαμβάνετε ἀπατηλῶς τὴν *τιμὴν* ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἐφ' ἡ ἀληθῆς τιμῆ βασίζεται ἐπὶ τῆς Ἀρετῆς καὶ ἐπὶ τῆς καλῆς Συνειδήσεως. — Αὐξάνετε τὸν ὀρθισμόν των συστηματικῶν *λατρῶν* σας, καὶ ἀποφεύγετε πολυτρόπως διὰ τῶν ἐνδυμάτων τὰς ἐπιβροχίας τῆς ἀτμοσφαιρῆς διὰ νὰ εὑρετε τὰ ὄρια τῆς ποθητῆς *ὕγειας* σας, ἐνῶ ἡ ὕγεια ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐναντίαν δίαιταν. — Ανατρέχετε εἰς τὴν πρώτην σας καταγωγὴν καὶ ζητεῖτε ἐπίσημα ὀνόματα εἰς τὸν συγγενικὸν κύκλον σας, διὰ νὰ τιμήσατε τὸ γένος σας, ἐνῶ ἡ ἀληθῆς Βυγένεια κρέμαται εἰς τὰ

» χρηστὰ ἤθη καὶ εἰς τὴν φρόνιμον διαγωγὴν· καὶ ἐνῶ ὄλων τῶν ἔθ. ὧν αἱ πρῶται οἰκογένειαι, τὰς ὁποίας συνήθως ὀνομαζόμεν, βασίζονται εἰς αὐτὰ τὰ ἠθικὰ προτερήματα. — Ζητεῖτε μὲ ἀκόρεστον ἐπιθυμίαν τὸν *πλοῦτον*, καὶ τὸν ζητεῖτε εἰς τὰ σκοτεινὰ πεδία τῆς ἀπάτης, τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ἀδικίας, ἐνῶ ὁ πλοῦτος ἀποκτάται διὰ τῆς φιλεργίας, διὰ τῆς ἰκανότητος, διὰ τῆς τιμῆς, καὶ διὰ τῆς εὐφύας. — Ζητεῖτε τέλος πάντων, τὴν *εὐτυχίαν* εἰς τῆς ἀλλοκότους τῶν προλήψεων καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν σας *μηχανογράφας*, ἐνῶ τὴν *εὐτυχίαν* δυνατὴν ἔκαστος νὰ τὴν ἀτολαῦ μὲ ἀφρονίαν εἰς τὴν ἀπλότητα τῆς ζωῆς, καὶ εἰς τὸ συμμορφώεσθαι μὲ τὰς περιστάσεις του. . . . Ἐκεῖνοι δὲ πάλιν, οἵτινες κατατύχονται εἰς τὰς πόλεις, ἕνεκα τῆς φιλαργυρίας των, εἶναι ἄξιαι νὰ λέγωνται *μωροί*: διότι, ἐνῶ γίνονται καταγέλαστοι εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐνοχοποιοῦνται καὶ εἰς τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν, παλαίοντες μὲ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ζωὴν· τοὺς τοιούτους, δὲν τοὺς ἀδικεῖ τις ποτὼς, ἀποδίδων εἰς αὐτοῦ, τὴν ἀδυναμίαν τῶν αὐτοχειρῶν! Οἱ συλλογισμοὶ οὗτοι μ' ἐδιασκέδασαν ὀλίγον, ἀντὶ τοῦ καπνίσματος, τοῦ ὁποίου τὴν ἀνάγκην ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην περίστασιν τότε ἠθά θνητόν λοιπὸν καὶ δευτέραν φρονίαν ἀπὸ τὸ κρῦον καὶ καθαρὸν ὕδωρ τοῦ βύακος, καὶ οὕτως ἐκίνησα εἰς τὸν δρόμον μου, συτροφεύμενος ὑπὸ τοῦ ἀρμονικοῦ αὐτοῦ ἤχου, καὶ ἀπαντῶν πολλοὺς γεωργοὺς καθ' ὄδον.

Μετὰ μιᾶς ὥρας ὀδοπορίαν ἐφθάσα εἰς μίαν λαμπροτάτην θέαν, ἧτις παρίστανε φυσικὴν εἰκόνα ἀμίμητον ὑπο τῆς ζωγραφικῆς τέχνης. Ἐκεῖ εὐχθεῖς ἐφ' ὑψηλῆς θέσεως, εἶδον ἰκανῆς ἐκτάσεως ὄρη καὶ λαγκάδι πεπυκνωμένα ἀπὸ τὰ ὑψηλὰ καὶ ὠραῖα δένδρα τῶν Καστανεῶν, τῶν ὁπίων οἱ μικροὶ κλόνοι καὶ τὰ ζωρὰ φύλλα κυμματιζόμενα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ἐσχημάτιζον διάφορα ὑπερμεγέθη στρώματα, τέρποντα καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ὄρασιν! Ἄν ἡ Νῆσος εἶχε φυσικὴν καλλονὴν, τὸ ὁπίον εἶναι ἀδιαριλονείκητον, ἐν ἀπὸ τὰ λαμπρότερα θελγητρα αὐτῆς εἶναι ἡ θέσις ἐκεῖνη τῆς Ἀγιάσου. Τέλος πάντων, διαβαίνων, ἕνεκα τῆς μεγάλης περιεργείας μου, ἀργότερα ἐκεῖνο τὸ ἀξίλογον μέρος ἤλθον μετὰ 20. στιγμῆς εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἀγιάσου, ἧτις κεῖται ἐφ' ὑψηλοῦ ὄρους.

Κατὰ πρῶτον ὑπῆγα ἔμπροσθεν τῆς Ἐκκλησίας, οἷου εἶναι ἡ μικρὰ ἀγορὰ τῆς Κωμοπόλεως· καὶ ὅπου, θαλίτας

νὰ καθήτω ὀλίγον, δὲν ἐμπόρεσα ἕνεκα τῆς δυνατῆς ἀποφορᾶς, ἧτις μὲ ἠνάγκασε νὰ φέρω μανδύλι εἰς τὸ πρόσωπόν μου καὶ νὰ ἀναπνέω μὲ πολλὴν δυσκολίαν. Ἰσχυθεὶς δὲ, ὅτι ἡ ἀποφορὰ ἤρχετο ἀπὸ τὰ πέριξ κρεατοπωλεῖα, ἐτάχυνα νὰ ὑπάγω πρὸς τὸν Ἑλληνοδιδάκταλον τῆς Ἐπαρχίας Κ. Ἀνωσιᾶθην, ὁδηγούμενος ὑφ' ἐνὸς παιδός.

Ὁ Διδάσκαλος μ' ἐδέχθη φιλοφρονέστατα, ὁδηγῆτας με πρῶτον εἰς τὸ διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ ἰδίου Ἑλληνικὸν Σχολεῖον, τὸ ὁποῖον εἶχον εἰς οὐκ εὐκαταφρόνητον κατάστασιν. Τρεῖς γυμνάσματα μοι ἐδόθησαν ἐκ μέρους τῶν μαθητῶν τῆς μεγάλης τάξεως, τὰ ὅποια ἐπεμψα πρὸς τὸν ἐκδίτην τῆς Μελίσσης τῶν Κυκλάδων διὰ νὰ τὰ δημοσιεύτῃ, ἐὰν τὰ ἐγκρίη. Μετέπειτα διεβύθημεν εἰς δὴ ἰδιωτικὰ τῶν κορατικῶν Σχολεῖα, συνιτάμενα ἀπὸ ἰκανῶς μαθητῆρας καὶ διατηρούμενα ὑπὸ τῶν Διδασκάλων. Εἰς μίτην δ' ἐπερίμηνον νὰ ἐλευθέρωθαι ἀπὸ τὴν ἀληθεστῆτην ἀποφορῆν, διότι ἐξηκολούθη ἀδικήπως εἰς τὸν ἴδιον βαθμόν. Ἡρῶνητα περὶ τῆς αἰτίας αὐτῆς, καὶ μὲ εἶπον: « ὅτι, ὄλαι αἱ ἀκαθαρταὶ τῶν οἰκιῶν ἐξέρχονται εἰς τοὺς ὑπάρχοντες καθ' ὄλους τοὺς στενοὺς δρόμους ὀχετοῦς, καὶ ὅτι διατηροῦνται χυροὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ἐξαλειφῶσιν ἐκ τῶν ὀχετῶν τὰς ἀκαθαρσίας. » Ἄς φητασθῆ ἤδη ὁ ἀγαγώνστης μου εἰς ποῖαν κατάστασιν ζῶσιν οἱ κάτοικοι τῆς Ἀγιάσου! καὶ ὅμως, ἐπειδὴ τὸ μέρος εἶναι ὀρεινόν, εἶναι ὕγειέταστοι.

Ἐντροσούτῳ, διαβαίνων τοὺς καταπληκτικοὺς ἐκ τῆς ἀποφορᾶς δρόμους, ἐπεσκεύθην καὶ τὰ δύο Σχολεῖα τῶν κορατικῶν, τῶν ὁποίων τὰ διδασκόμενα ἐν αὐτοῖς διάφορα μαθήματα καὶ χειρτεχνήματα δὲν ἦσαν διόλου κατώτερα ἐκεῖνων, τὰ ὅποια βλέπει τις εἰς τὰ παρίμοια καταστήματα τῆς Σύρου καὶ τῶν Ἀθηνῶν. Αἱ Διδασκάλισσαι ἦσαν μὲν ἐκ τῆς Νῆσου αὐτῆς ἐμορφώθησαν δὲ, ἢ μία εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις. Κατάστημα τῆς Φιλεκαπαιδευτικῆς Ἑταιρίας ἡ ἐτέρα εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Κ. Φ. Χίλδνερ φρονίμως διευθυνόμενον ἐν Σύρῳ τῆς Ἀποστολικῆς Ἑταιρίας τοῦ Ἀνδρόνου. Ἀμφότεραι ἐφιλοτιμήθησαν νὰ μὲ δειξῶσι τὰ ἀποτελέσματα τῶν διδασκαλικῶν ἀγώνων των, καὶ ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι καὶ ὁ ζῆλος, καὶ ἡ δραστηριότης καὶ οἱ ἐξαγόμενοι καρποὶ ἐκ τῆς καλῆς μεθόδου τῆς διδασκαλίας των, μὲ κτευχαρίστησαν. Τῆς μεγαλύτερης τάξεως αἱ Μεθήτριαι, οὐσαι ἰκαναὶ τὸν ἀριθμόν, καὶ ἡλικίας 14 — 18. ἐτῶν, ἐφεί-

νοντο ὄλαι νέαι εὐρώσοι, ζωηραὶ, καὶ ὠραιαί. Ἡθίλησα, περιεργεῖα κινούμενος, νὰ ἐρωτήσω αὐτὰς ἐὰν ἐξέρχονται εἰς τὰ βουναὶ νὰ ἐργάζωνται, ὡς ἐκεῖναι τοῦ Πλωμαρίου· καὶ μοὶ ἀπήντησαν ἐκ συμφώνου, « ὅτι αἱ τοιαῦται ἐργασίαι, καὶ « μάλιστα τῶν καστανεῶν, ἐκτελοῦνται ἀπ' αὐτὰς· καὶ ὅτι « κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῶν καρπῶν παύουσι δύο ἢ « τρεῖς μῆνας ἀπὸ τὰ μαθήματά των. »

Ἀναχωρήσας ἐκεῖθεν, ὑπῆγα εἰς τὸ Ἀλληλοδιδασκτικὸν Σχολεῖον τῶν ἀρρένων, τὸ ὁποῖον εὐρον ἐν καλῇ τάξει· καὶ τὸ ὁποῖον ἀπεχειρέτῃσα βικίως, διὰ νὰ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τὴν κατάπληξιν τῶν ὀχετῶν τῆς πόλεως.

Τώρα, ζητῶ τὴν ἀδελφίαν νὰ ἐρωτήσω εἰς τοὺς Κ. Ἀγισσῶτας: « Ἐἶναι πρέπον εἰς κατοίκους τόσον φιλοπόνους, εὐπόρους καὶ φιλομούσους, ὡς δεικνύονται ἀπὸ τὴν διατήρησιν τεσσάρων καλῶν Σχολείων, νὰ ζῶσιν εἰς τοιαύτην δυσώδη καὶ ἀθλίαν κατάστασιν; Ἐπομένως, « πῶς δύναται νὰ συμβιβασθῇ ὁ Πολιτισμὸς, ἡ Παιδεία καὶ τὰ Φῶτα μετὰ τὸ ἐν ταῖς δυσωδίαις καὶ μεταξὺ τῶν χοίρων ζῆν!

... Οἱ Ἀγισσῶται κατέχουσι τὸ πλέον ἐξαιρετικὸν μέρος τῆς Νήσου, καὶ διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἀσχημίζωσι τὴν Ἐπαρχίαν των, οὐδὲ νὰ ἐμποδίζωσι τὴν πρόδοσιν των μετὰ τὴν τόσον κακὴν καὶ ἀμελημένην ζωὴν αὐτῶν. Πρέπει νὰ σκεπάζωσι τοὺς ὀχετοὺς, νὰ καλλωπίσωσιν, ἀναλόγως τῆς καταστάσεως ἐκάστου, τὰς οἰκίας των· καὶ νὰ εὐρωσι μετ' ἐπιμελείας μεγάλης τὸν τρόπον τοῦ νὰ ἐκβάλλωσιν ἀπὸ τὰς οἰκίας των τὰς ἀκαθαρσίας, ὀδηγούμενοι ἀπὸ ἄλλας ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεις, ὑποκειμένας εἰς τὴν αὐτὴν ἀνάγκην. Ταῦτα εἶναι τὰ πρῶτα μαθήματα, τὰ ὁποῖα συστηματικῶς τοὺς διδάσκουσι τὰ μετ' ἄκρον ἐπιθυμίαν διατηρούμενα εἰς τὴν πόλιν των τέσσαρα Σχολεῖα· δηλαδὴ, Καθαριότητα, Τάξις καὶ Καλλωπισμὸς.

Ἐβάδισα λοιπὸν εἰς τὸν δρόμον μου, διατρεδάζων κάλλιστα μετὰ τὰ καλλιεργημένα ὄρη καὶ μετὰ τὰς πλουσίας πεδιάδας τῆς Ἀγίτου Κεθ' ὅδον ἠθίλησα νὰ περιεργασθῶ ἐκ τοῦ πληθύνον τὴν καλλιέργειαν τῶν ὀρέων, ὅπου εἰς πᾶν ἐλαϊόδενδρον ὑπάρχει πετρόκτιστος πεζούλα δύο πηχῶν περίπου πλάτους· αἱ δὲ πεζούλαι αὗται σταυροειδῶς· πῶς ἄγουσιν ἀπὸ τὰς κρηφῆς ἕως εἰς τοὺς πρόποδες. Ὄθεν ἰστάς ἐπὶ τινος βουνοῦ, τὸ ὁποῖον ἤθελεν εἶθαι φέβος νὰ διαβῇ τις ἄλλως, διερχομένη πρὸς τὰ κάτω μετὰ τὴν πλέον μεγάλην ἀδικοφρίαν καὶ ἀσφάλειαν. Ὁ τρόπος οὗτος τῶν

πεζούλων εἶναι πολλὰ εὐρυῶς ἐφευρμένος, διότι ἐν συνίκει τὰ ὕδατα πρὸς τὰς ρίζας τῶν δένδρων καὶ προφυλάττει τὰς ἐλαίας ἀπὸ τοῦ νὰ χάνωνται εἰς τὴν κρηφάριον, εὐκολύνει ἀκόμη τὴν διάβασιν, καὶ τὸ ῥάβδισμα

Ἀκολουθῶν ὁδοιπόρησα τέσσαρας περίπου ὥρας ἐν τῷ μέσῳ ἐπιπέδου ἐλαιῶνος καὶ ἀξιολόγων κήπων· εἰς δὲ τὴν ὁδοιπορίαν μου αὐτὴν, εἶδον: Ἐν βουνόν, τὸ ὁποῖον ἀπὸ σεισμὸν διεχωρίσθη ἀπὸ τὴν φυσικὴν θέσιν του καὶ ἐκρημνίσθη εἰς τὸ ἐπίπεδον: τέσσαρα χωρῖα πολὺ ἀσήμαντα καὶ πενιχρά: τὰ Αἰτζία, λουτρά ἀπέχοντα μίαν ὥραν ἀπὸ τὴν πόλιν τῆς Μιτυλήνης, ὅπου ἀναβρῦουσιν ἐκ τῆς γῆς θερμὰ ὕδατα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔχουσι κατασκευασμένα λουτρά διὰ τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως: κ. λ. π. — Μίαν μεγαλοπρεπεστάτην γέφυραν πρὸς τὴν βόρειον πλευρὴν τῆς πόλεως μεταξὺ ἡμισείας ὥρας, ἧτις φαίνεται τεκτονικῆ τῶν Βενετῶν: καὶ οὕτω, εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν περὶ λύχων ἀφ' ἐκ τοῦ ἀρκτικού μέρους τῆς Νήσου.

(Ἀκολουθεῖ)

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΦΙΛΙΑΣ.

Δὲν εἶναι μετὰ τὴν σοφίαν ἄλλο μεγαλῆτερον ἀγαθὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν φιλίαν. Χωρὶς αὐτὴν ὁ βίος εἶναι ἀβίωτος· διότι πρῶτον ποῖος δύναται νὰ ζῆ μετ' εὐχαρίστησιν μὴ ἀναπαυόμενος εἰς τὴν ἀμοιβεῖαν ἀγάπην τοῦ φίλου του; Τί εἶναι γλυκύτερον παρὰ νὰ ἔχῃς ἕνα φίλον, μετὰ τὸν ὁποῖον νὰ τολμᾷς ἐλευθέρως νὰ ὁμιλῆς ὄλα, καθὼς μετὰ τὸν ἐαυτὸν σου. Ποῖα ἀπόλαυσις ἦν ἔστιν εἰς τὰ καλά σου, ἂν δὲν εἶχες ἕνα φίλον, ὅστις νὰ χαίρῃται ἐπίσης εἰς αὐτὰ, καθὼς ἐσὺ ὁ ἴδιος; Τὴν δυστυχίαν δὲ δύσκολον ἦεν εἶναι νὰ τὴν ὑποφέρῃς χωρὶς ἐκεῖνον, ὅστις ἀκόμη βρῦτερον ἀπὸ ἐσένα τὴν αἰσθάνεται καὶ ὑπομένει. Ἐπειτα τὰ μὲν ἄλλα περισπούδιστα πράγματα εἰς τοὺς ἀνθρώπους εἶναι καλὰ, τὸ καθ' ἕνα διὰ χωριστὰ τινα τέλη. Ὁ πλοῦτος, φεβ' εἰπεῖν, εἶναι διὰ νὰ τὸν μεταχειρίζησαι· ἡ ἐξουσία διὰ νὰ δοξάζησαι· αἱ ἀξίαι διὰ νὰ τιμᾶται· αἱ ἡδοναὶ διὰ νὰ εὐφραίνησαι· ἡ ὑγεία διὰ νὰ μὴ ἔχῃς πόνους καὶ νὰ ἐπιτελῇς ὄλα τὰ ἔργα τοῦ σώματος. Ἡ φιλία δὲ ἔχει πολλὰ καὶ μεγάλῃ καλὰ· διότι ὅπο

καὶ ἂν στραφῇ, αὐτὴ εἶναι παρούσα· δὲν ἀπολείεται ἀπὸ κανένα τόπον· ποτὲ δὲν εἶναι παράκιρος, ποτὲ ὀχληρά. Ὄθεν ἀγακαιοτέρα εἶναι, ὡς λέγουσι, τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πυρός· διότι καὶ τὴν εὐτυχίαν κάμνει λαμπροτέραν, καὶ τὴν δυστυχίαν ἐλαφροτέραν. Ἡ φιλία ἔχουσα τοσαῦτα καλὰ, δίδει καὶ τοῦτο τὸ ἐξαιρετικὸν καλὸν εἰς ὄλους, ὅτι μᾶς δαδουχεῖ μετὰ τὴν καλὴν ἐλπίδα εἰς τὸ μέλλον, καὶ δὲν ἀφίνει τὰς ψυχὰς μας νὰ κρημνίσθωσιν ὑπὸ τῆς ἀθυμίας καὶ νὰ ταπεινωθῶσιν. Ἀλλὰ καὶ ὅστις βλέπει τὸν φίλον του, βλέπει εἰς αὐτὸν τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπειδὴ ὁ φίλος εἶναι ἄλλος αὐτός. Διὰ τοῦτο καὶ ἀπόντες εἶναι παρόντες καὶ ἐνδεεῖς ὄντες, πλουτοῦσι, καὶ ἀδύνατοι ἐβρῶνται, καὶ τολμηρότερον εἰπεῖν, μετὰ τὸν θάνατον ζῶσι. Ἐπίσης τιμῆ, τόση ἐνθύμησις, καὶ τόσος πόθος τοὺς συνοδεύει παρὰ τῶν φίλων.

Εἰς τὴν ἐκλογὴν δὲ τῶν φίλων ἄς μὴν ἡμεθεὶς ἀμελεῖς· ἄς προσέχωμεν καλῶς, ὥστε μὴτε πολλὰ ταχέως νὰ κάμνωμεν φίλους, μὴτε ἀνάξιοις. Ἄξιοι δὲ τῆς φιλίας εἶναι ἐκεῖνοι, εἰς τοὺς ὁποίους μόνους εὐρίσκειται αἰτία, διὰ τί νὰ ἀγαπῶνται. Σπάνιον εἶναι τοῦτο τὸ γένος, καθὼς ὄλα τὰ καλὰ εἶναι σπάνια, καὶ δὲν εἶναι τίποτε δυσκολώτερον παρὰ νὰ εὐρωμεν ἕνα πρᾶγμα τέλειον κατὰ πάντα εἰς τὸ εἶδος του. Ἀλλὰ οἱ περισσότεροι μὴτε εἰς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα δὲν γνωρίζουσι κανένα καλόν, παρὰ τὸ ἐπικερδές, καὶ ἀγαπῶσιν τοὺς φίλους, ὡς τὰ κτήνη ἐκεῖνους περιττότερον, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐλπίζουσι νὰ λάβωσι μεγαλῶτατον διάφορον. Ὄθεν στεροῦνται τῆς καλλίστης ἐκείνης καὶ φυσικωτάτης φιλίας, ἧτις εἶναι δι' ἐαυτὴν καὶ καθ' ἐαυτὴν ἐπιθυμητικῆ, οὔτε λαμβάνουσι πρᾶδειγμα ἀφ' ἐαυτῶν νὰ γνωρίσωσιν ὁποῖα καὶ πόση εἶναι ἡ δύναμις τῆς φιλίας· διότι ἕκαστος ἀγαπᾷ τὸν ἐαυτὸν του οὐχὶ διὰ νὰ ἀπαιτῇ ἀφ' ἐαυτοῦ μισθὸν τῆς ἀγάπης του, ἀλλὰ διότι ἕκαστος εἶναι εἰς τὸν ἐαυτὸν του ἀγαπητός. Τοῦτο δὲ τὸ ἴδιον ἂν δὲν γίνηται εἰς τὴν φιλίαν, ἀληθινὸς φίλος ποτὲ δὲν θέλει εὐρεθῆ.

Ἄς διοριθῇ οὗτος ὁ νόμος πρῶτον εἰς τὴν φιλίαν, ὥστε μὴτε νὰ ζητήσωμεν παρὰ τῶν φίλων αἰσχρὰ καὶ ἄδικα πράγματα, μὴτε νὰ τὰ κάμνωμεν, ἂν τὰ ζητήσωσι παρ' ἡμῶν οἱ φίλοι· διότι αἰσχρὰ ἀπολογία καὶ ἀπαροδικτος εἰς ὄλα τὰ ἀμαρτήματα εἶναι νὰ ὁμολογῇ τις, ὅτι τὸ ἕκαμε διὰ χάριν τοῦ φίλου. Παρὰ τῶν φίλων ἄς ζητήσωμεν

τίμια, καὶ διὰ χάριν τῶν φίλων ἄς κάμωμεν τίμια· ἄς μὴ προτρεῖνωμεν ἕως νὰ μᾶς παρακαλέσωσιν, ἀλλ' ἄς ἡμεθεὶς πάντοτε πρόθυμοι καὶ ταχεῖς εἰς τὴν ὑπουργίαν καὶ βοήθειαν τῶν φίλων. Τὸ νοθετεῖν καὶ τὸ νοθετεῖσθαι εἶναι ἴδιον τῆς ἀληθινῆς φιλίας, καὶ ἐκεῖνο νὰ τὸ κάμνωμεν μετ' ἐλευθερίαν, οὐχὶ μετὰ τρυφήν· τοῦτο νὰ τὸ δεχώμεθα μετ' ὑπομονὴν, οὐχὶ μετὰ ἀντιλογίαν. Κανένας δὲ λοιμὸς μεγαλύτερος εἰς τὴν φιλίαν δὲν εἶναι ἀπὸ τὴν κολακείαν, θωπεϊαν, καὶ ἀρέσκειαν. Παλαιὸς εἶναι ὁ νόμος ἐκεῖνος τῆς δικαίας καὶ ἀληθινῆς φιλίας, ὥστε τὰ αὐτὰ οἱ φίλοι πάντοτε νὰ θέλωσι, καὶ δὲν εἶναι στενωτέρως δεσμός τῆς φιλίας, παρὰ ἡ συμφωνία καὶ κοινωνία τῶν βουλῶν καὶ θελήσεων· διότι εἰς ὁποίους εὐρίσκονται τὰ αὐτὰ φρονήματα καὶ θελήματα, εἰς αὐτοὺς φθίνει ἡ φιλία εἰς τὸν ἄκρον βαθμὸν, καὶ γίνεται μία ψυχὴ καὶ καρδία εἰς δύο σώματα.

ΠΕΡΙ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑΣ.

Ἡ εὐδαιμονία, περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλοῦν οἱ φιλόσοφοι, εἶν' εὐδαιμονία φυσικῆ, ἧγουν κατάστασις εὐτυχῆς, εἰς τὴν ὁποίαν δύναται νὰ φθάσῃ τις εἰς τοῦτον τὸν κόσμον διὰ τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως. Ὁ δὲ Ἐπικουρος λέγει ὅτι συνίσταται, ὄχι εἰς τὰς ἡδονὰς τῆς σαρκὸς, ἀλλ' εἰς τοῦ πνεύματος τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος. Περὶ τοῦ ἀκροτάτου ἀγαθοῦ ἄλλην ἰδέαν δὲν εἶχε, παρὰ τὸ νὰ κατέχῃ τις ἐνταυτῷ τὰ δύο ταῦτα.

Ἐδίδασκεν ὅτι τὸ μόνον μέσον νὰ κατασταθῇ εὐτυχῆς ἡ ζωὴ εἶναι ἡ ἀρετὴ, καθότι ἄλλο ἡδύτερον δὲν ὑπάρχει παρὰ τὸ νὰ διάγῃ τις σώφρονα βίον, νὰ ἀκολουθῇ τῆς τιμιότητος τοὺς κανόνας, νὰ ἦναι ἀμειμπτος, ἀνέγκλητος, ἐπιφελῆς ὅσον τὸ δυνατόν καὶ ὄχι ποτὲ βλαπτικὸς, καὶ τέλος νὰ φυλάττῃ ἀπαρασαλεύτως τῆς ζωῆς τὰ καθήκοντα. Ἐξάγει δὲ ἐκ τούτου ὅτι παρὰ τοὺς τιμίους εὐδαίμονες ἄλλοι δὲν δύνανται νὰ ἦναι, καὶ ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι ἀχώριστος ἀπὸ τὴν ζωὴν τὴν εὐφρόσυνον.

Δὲν ἔπαυε νὰ ἐπαινῇ τὴν ὀλιγοσιτίαν καὶ ἐγκράτειαν, καθὼς θαυμασίως συμβάλλοντα εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τὸ πνεῦμα γαλήνιον, νὰ διατηροῦν τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος καὶ νὰ τὴν ἐπανορθώσῃ ἀδυνατήσασαν. Πρέπει, ἔλεγε, νὰ συνηθίζωμεν εἰς τὴν ὀλιγάρκειαν. Ἴδου τὰ μεγάλῃτερα

πλούτη στα τις δύναται ν' ἀποκτήσῃ. Παρεπίσης ὅτι καὶ τὰ εὐτελέστερα ἐδέσματα εὐφραίνουν τόσον ὅταν ἦναι τις πεινασμένος, ὅσον καὶ αὐτὰ τὰ πολυτελέστερα, ἔχει καὶ καλῶς ὁ μὲ ἀπλότητα ζῶν ὁ νους του δὲν ἰλιγγιᾷ, τὸ πνεῦμά του εἶναι εὐλεύτερον, καὶ ἠδύναται πάντοτε νὰ ἐνασχολῆται εἰς γνώριτον τῆς ἀληθείας καὶ τῆς αἰτίας, διὰ τὴν ὁποίαν εἰς ὅλας μας τὰς πράξεις προτιμῶμεν ἢ ἀντὶ ἄλλου.

Τέλος πάντων, τὰ συμπόσια γινόμεν' ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν εἶναι πλέον πολὺ εὐχάριστα, καὶ διατίθεται τις εἰς τὸ νὰ ὑπερέβῃ γενναϊότερον τῆς τύχης τὰς μεταβολὰς ὅταν ἡξυεῖται ἀπλῶς ν' ἀρκῆται εἰς τὸ ὀλίγον τὸ ὅποιον ἡ φύσις ἀπαιτεῖ, παρ' ὅταν ἦναι συνειθισμένος νὰ ζῆ εἰς τὰς ἠδυπαθείας καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν.

(Ἐπίκουρος.)

ΤΙΝΙ ΤΡΟΠῶ ΒΛΑΪΖΕΙ Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΕΙΣ

ΤΑ ΕΘΝΗ.

Οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν, ὅτι ὀρθὴ πολιτεία δὲν ἠμπορεῖ νὰ συσταθῇ, ἂν δὲν ἐπιστηρίζεται εἰς τὸ κοινῶς συμφέρον ἀναμφίβολον ὁμοίως φαίνεται, ὅτι τοιοῦτου συμφέροντος ἔννοιαν νὰ συλλάβῃ ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως ὁ ἀγχιος ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἱκανὸς, ἐὰν ὀπωδῆτοτε δὲν πολιτιστῆ, ἦγουν μάθῃ δια τῆς πείρας τῶν διαφορῶν ἐποχῶν τοῦ κατὰ διανοήσῃν προβαίνοντος ἀπὸ τὸ ἀτελὲς εἰς τὸ τελειότερον πολιτισμοῦ, ποῖε συνδέουσι, ποῖα διαλύουσι τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν. Καὶ τοῦτου μαρτύριον αἱ πρῶται συμπολιτεῖσεις τῶν ἀνθρώπων, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ληστρικαὶ πλέον παρὰ πολιτικὴν κοινωνίαν, καθὼς ἀκόμη σήμερον βλέπομεν πολλὰς τοιαύτας καὶ εἰς τὰ ἀγρία καὶ εἰς τὰ βάρβαρα ἔθνη. Οἱ πρῶτοι νομοθεταὶ τῶν τοιούτων κοινωνιῶν δὲν ἐδύναντο νὰ ἦναι Σάλωνε, Ζάλευοι, Χερῶνδαι· οὐδ' ἂν δώτωσι νόμους κατὰ πάντα δικαίους εἰς ἀγρίους ἢ βροχάρους ἀνθρώπους. Ἡ ἡμέρωσις τοιούτων ἀνθρώπων ὅτι δὲν εἶναι ὀλίγου χρόνου ἔργον, φαίνεται ἀπὸ τῶν σημερινῶν τῆς Εὐρώπης ἔθνη, τὰ ὁποῖα, ἂν καὶ ἐπροχώρησαν πολὺ εἰς πολλὰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας, τὴν πολιτικὴν ὁμως ἐπιστήμην ἔχουσιν ἀκόμη χρεῖαν πείρας μακρᾶς διὰ νὰ τελειο-

ποιήσωσιν οὕτως, ὥστε νὰ ἐξορίσωσιν ἀπὸ τὸ πολίτευμα πᾶσαν ἀδικίαν, καὶ ἀκολούθως πᾶσαν αἰτίαν διχονοίας καὶ φθορᾶς τοῦ πολιτεύματος. (1)

Μ' ὄλον τοῦτο ἡ περὶ τοῦ, ἂν ἐκ πείρας, ἢ ἐκ φύσεως ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι τὴν ἔννοιαν τοῦ δικαίου, δι' ἧς, μὲ φαίνεται καθαρὰ λογικῆς. Διότι οὐδ' ἡ πείρα δὲν ἠθελε διδάξει τὸν ἄνθρωπον, ἂν δὲν ἦτον δεκτικὸς διδασκῆς, ἦγουν λογικός· καὶ ἐπειδὴ ἐκ φύσεως εἶναι τοιοῦτος, καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ φυσικοῦ τούτου λόγου ἐφθάσε νὰ καταλάβῃ ὅτι δὲν ἠμποροῦσε νὰ συζήσῃ, εἰρηνικῶς μὲ τοὺς ὁμοίους του χωρὶς δικαιοσύνην, εἰρίσκονται ἄρα εἰς τὴν ψυχῇ του σπέρματι φυσικοῦ δικαίου, πρὶν ἀκόμη λάβῃ ἔννοιαν τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης· καθὼς εἰρίσκονται σπέρματα πολλῶν ἄλλων ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν, καὶ πρὶν ἀκόμη διδασθῆ τὴν θεωρίαν καὶ τοὺς κανόνας των.

Τίτον εἶναι ἰληθὲς τοῦτο, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Ὄββη; (Hobbes) ὅστι, ἐτόλμησε νὰ δικαιολογήσῃ τὴν τυραννίαν, δογματίζων ὅτι ὁ νόμος εἶναι τοῦ ἰσχυροτέρου ἢ θλησι, καὶ τὸ χειρότερον νὰ τὴν προσκολληθῆ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν δικαίωτατον Δημιουργὸν τῆς φύσεως, λέγων, ὅτι δύναται δικαίως νὰ κολάσῃ καὶ τὸν ἀθῶν· καὶ αὐτὸς λέγω, ὁ Ὄββη; ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι οἱ ἄνθρωποι, βρυμμένοι ἀπὸ τὸν καθημερινὸν πόλεμον τῆς ἀγρίας των κατὰ φύσιν, ἐπειθήθησαν νόμους ἐπιτηδείους νὰ δώσωσιν εἰς αὐτοὺς ἡσυχίαν καὶ εἰρήνην· καὶ τὸ πλέον παραδόξοι, ὀνομάζει τοὺς νόμους τούτους, νόμους φυσικούς. Τί διαφέρει λοι-

(1) Δύο πράγματα ἐμποδίζουν τὴν τελειοποίησιν τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης, τῶν εὐγενῶν αἱ προλήψεις, καὶ τοῦ κοινῶ λαοῦ (ἢ τῶν ἀγενῶν, ὡς τοὺς ὀνομάζουσιν οἱ νομίζοντες εὐγενεῖς) ἡ παχυράτη ἀμάθεια. Οἱ πρῶτοι θίλουν νὰ ἔχουσι πρὸν ὄμμα, μὴ συλλογίζοντες ὅτι αὐτὸ το ὄνομα σημαίνει ἀντινομίαν, ἦγουν πόλεμον κατὰ τῶν νόμων, καὶ χωρισμὸν ἀπὸ τοὺς συμπολίτας, ὥστε νὰ γίνωνται δύο πόλεις ἀντιμῆς, τῆς ὁποίας τὸ μὲγα μέρος νὰ κυβερνᾶται ἀπὸ τοὺς νόμους, καὶ μικρὰ τι μὲν μέρη νὰ ἔχῃ τὸ πρόνομιον, ἦγουν τὴν ἐξουσίαν νὰ μὴν ὑποτάσσεται εἰς αὐτοὺς. Ὁ κοινὸς λαὸς πάλιν πιάσει τὴν ἀνάγκην, ὡς· οὐδ' αὐτοὺς τοὺς κυβερνώστας αὐτὸν νόμου γινώσκει, καὶ ἀκολούθως οὐδὲ τὰ ὅρια τῆς ἐλευθερίας του. Ἡ ὑπέρθασις τῶν ὀρίων κολάζεται δικαίως, ὡς ταράττουσα τὸ πολίτευμα· ἀλλὰ δὲν προξενεῖ ὀλιγοτέραν βλάβην εἰς αὐτὸ, καὶ ἡ ἀποχὴ πολλῶν πράξεων ἀθῶων, ὅταν γίνονται διὰ τὴν ἀγνοίαν τῶν ὀρίων. Τοιοῦτοτρόπως ὁ πολίτης, ἀμελῶν τὴν δικαίαν ἐξουσίαν καὶ τῶν ἰδίων ὑπερβάσεων, κατανατὰ κατὰ καιρὸν νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ἀληθῶς ἐγενήθη ἀπὸ τὴν φύσιν νὰ εἰλωτεύῃ εἰς τὸ πολίτευμα· καὶ ὅσον αὐτὸς ἔξουσιάζεται τόνον ἀδύναται τῶν θελόντων νὰ τὸν προνομήσωσι μὲ τὰ πρόνομια ἢ θραυτῆς.

ΔΙΣΤΥΧΕΣ ΣΥΜΒΑΝ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ.

πὸν τοῦτο ἀπὸ τὴν γνώμην τῶν δογματίζόντων τὸ φύσει δίκαιον; τίποτ' ἄλλο, πλὴν ὅτι ἐνεαλογοῦντες τοὺς πολιτικούς νόμους, ἄλλοι ἐρχίζον ἀπ' αὐτὸν ἀπλῶς τὸν κοινὸν λόγον, ὡς ἔλεγεν ὁ Ἡράκλειτος, ἦγουν τὴν ἀδίδακτον ἀκόμη φύσιν, καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὸν ὀρθὸν λόγον κατὰ τοῦ ἔμπροσθεν τὴν γνώμην, ἦγουν τὴν ὁπωσοῦν διὰ τῆς πείρας διδασθεῖσαν φύσιν.

Μένει λοιπὸν ἀναντιρρήτων, ὅτι ἐκ συμφώνου οἱ ἐπιστιμότεροι παλαιοὶ καὶ νέοι φιλόσοφοι ἐδομάτισαν φυσικούς νόμους ἐκ τῶν ὁποίων ἀναγκαιῶς συμπεραίνεται, ὅτι κλοπῆ, ἔρπυγῃ, ὕβρις, βία, φόνος, ἀπλῶς ὅτι πράξει τις εἰς βλάβην τῶν ὁμοίων του, δὲν λέγεται, οὐδὲ νομίζεται πρᾶξις ἀδικος, διότι ὡς τοιαύτην τὴν κρίνουσι καὶ τὴν κολάζουσιν οἱ πολιτικοὶ νόμοι, ἀλλὰ πολὺ πρότερον, διότι παραβαίνει τὸ φυσικὸν δίκαιον, τὸν ἄγραφον τῆς φύσεως νόμον, τὸν λέγοντα, « Ὁ σὺ μισεῖς, ἐτέρω μὴ ποιήσῃς ». Ὁ φυσικός οὗτος νόμος εἶναι τὸ ἀληθὲς κριτήριον, ὁ μόνος κανὼν τῆς ὀρθότητος ἢ τῆς στρεβλότητος τῶν πολιτικῶν νόμων· ὅσον πλέον συναρμύζονται μ' αὐτὸν, τόσον πλέον ἔχει νὰ καυχᾶται τὸ ἔθνος, ὅτι εὐνομεῖται, ἦγουν κυβερνᾶται ἀπὸ νόμους δικαίους, καὶ νὰ ἐλπίζῃ εἰρήνην μεταξὺ τῶν πολιτῶν, ἐκ τῆς ὁποίας γεννᾶται ἡ γενναϊότης τῶν φρονημάτων, καὶ ἡ ἐνδυναμώσις τῶν λογικῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων, ἀναγκαῖα εἰς τελειοποίησιν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν, καὶ τὴν ἀκολουθίαν δόξαν τοῦ ἔθνους.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σωκράτης ὠν'μαζε τὸν ἄγραφον νόμον θεῶν νόμον, καθὼς ἔπειτα οἱ Στωϊκοὶ τὸν ὀνόμασαν τοῦ Διὸς νόμον, καὶ τόσον ἦτο πληροφορημένος περὶ τῆς προξενουμένης ὀφελείας ἀπὸ τὴν διδασκῆν τοῦ φυσικοῦ νόμου καὶ εἰς τῶν νέων τὴν ἀνατροφὴν, καὶ εἰς τὴν δικαιοσύνην τῶν πολιτικῶν νόμων, ὥστ' ἐφθασε νὰ εἴπῃ, ὅτι καὶ ἂν δὲν ἦτον ἀληθὲς τὸ περὶ τούτου δόγμα, ἐσύμφερει ὁμως νὰ τὸ διδάσκωνται, ὡς ψεύσμα σιωτήριον, οἱ νέοι, ἀπὸ τῶν ὁποίων τὴν χρηστὴν ἀνατροφὴν κρέμεται ἡ διανομὴ τῶν δικαίων πολιτικῶν νόμων, ἢ διόρθωσις τῶν ἀδίκων, εἰς ἕνα λόγον ἢ σωτηρία τοῦ πολιτεύματος.

(Νόμῳ καλὸν, Νόμῳ κακόν.)

Μόλις ὁ νέος σιδηροδρόμος ὁ φέρων ἀπὸ Παρισίων εἰς Βρυξέλλας ἐγκαινιάσθη πρὸ ἐνὸς μηνὸς μὲ λαμπρὰς εὐωχίας καὶ ὑπὸ αἰσιωπάτου, οἰωνισμοῦ, μόλις ἤρχισαν αἱ ὁδοιπορίαί, καὶ ἰδὸν νέαν ἐγκαίνια, συμφροῶς καὶ θαυμάσιον, διεδέχθησαν ἡμέρας τὰ χαρμόσυνα ἐκεῖνα καὶ ἰλαρά. Ἡ Γαλλία θρηνεῖ ἢ ἢ νίαν καταστροφὴν ὁμοίαν μὲ τὴν συμβῆσαν ἐν τῇ ὁδοῦ Βρυξέλλων κατὰ τὰ 1842, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τότε οἱ ἄνθρωποι ἔγιναν θύματα τοῦ πυρός, νῦν δὲ τοῦ ὕδατος. Ὁ σιδηροδρόμος οὗτος διέρχεται εἰς μέρος τι ἀνωθεν πεδιάδος Βαλτώδους γεμάτης ἀπὸ λάκκους καὶ χάσματα πλήρη ὕδατος, στηριζόμενος ἐπὶ χώματος ὑψηλοῦ. Ὅτε ἡ συνοδία ἐφθασε εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἀγνοεῖται πῶς αἱ ἄλυσσοι αἱ συνδέουσαι τὰς δύο ἀτμοκινήτους μηχανὰς μὲ τὰς κατόπιν ἀκολουθούσας ἀμάξας ἐστάθησαν, αἱ δὲ λοιπαὶ αἱ φέρουσαι τοὺς ὁδοιπόρους ὑπέστησαν δυνατόν τινα γμὸν ὅστις ἐκβαλὼν αὐτὰς ἀπὸ τὰ χαρακώματα τὰς ἐκρήμισε τὴν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης ὡς ἦσαν μὲ τοὺς ἐπιβάτας εἰς τὸ βάραθρον ὅπου ἄλλαι μὲν ἐβυθίσθησαν καὶ δὲν ἐφάνησαν πλέον, ἄλλαι δὲ κατεσυντρίφθησαν, καὶ οἱ δύστηνοι ὁδοιπόροι οἱ μὲν ἐχάθησαν πνιγέντες εἰς τοὺς βάλτους, οἱ δὲ κατετραυματίσθησαν εἰς τρόπον ἐλεεινὸν καὶ τινες ὀλίγοι διεσώθησαν, πρὸ πάντων οἱ καθημενοὶ εἰς τὰς ἐσχάτας ἀμάξας οἵτινες καταπετροῦσαι εὗρον στήριγμα εἰς τὰς πρὸ αὐτῶν καὶ οὕτως ἐμειναν κρέμαμαι ἀβλαβῶς εἰς τὸν ἀέρα. Ἀλλὰ τὸ κακὸν δὲν ἐστάθη ἔως αὐτοῦ. Ἐνῶ ἤδη οἱ σωθέντες ἀπὸ τὸν θάνατον κατεγίνοντο εἰς τὸ νὰ ἀνασύρωσι τὰς ἐντὸς τοῦ βαραθροῦ ἀμάξας καὶ ἔστησαν τὰς πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖας μηχανὰς, ἄλλη συνοδία ἀτμομαζῶν ἐρχομένη ἀπὸ τὸ ἀντίθετον μέρος καὶ ἀγνοῦσα τὰ διατρέξαντα δὲν ἐπρόφθασε νὰ καταστείλῃ τὴν ὀρμὴν τοῦ δρόμου καὶ οὕτως ἐκινδύνευσεν νὰ πάθῃ τὰ αὐτὰ προσκόψασα εἰς τὰς μηχανὰς. Κατ' εὐτυχίαν ὁμως διεῖλθεν ἀβλαβῶς ἐκσφενδονίσασα μόνον τὰς μηχανὰς αἰτινες ἐπροξένησαν τραύματά τινα εἰς τοὺς ἐργαζομένους.

Ὁ σιδηροδρόμος οὗτος κατεσκευάσθη δαπάναις ἰδιωτικαῖς μίᾳ μεγάλῃς ἐταιρείᾳ ἀρχηγὸν ἐχούσης τὸν τραπεζίτην Ροσχίλδ. Ἀποδίδουσι λοιπὸν τὴν τελευταίαν συμφορὰν εἰς τὴν ἀτέλειαν τῆς κατασκευῆς τοῦ σιδηροδρόμου, διότι οἱ κατασκευάζοντες ἀπέβλεπον μᾶλλον εἰς τὸ ἴδιον

συμφέρον παρά εις τὸ σπεριὸν τοῦ ἔργου καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῶν ὁδοιπορούντων. Τόση δὲ εἶναι ἡ κατακραυγὴ τοῦ λαοῦ κατὰ τῶν ἐργολάβων τούτων, ὥστε ἐνομήθη ἀναγκαίᾳ καὶ ἤρχισεν ἤδη δικαστικὴ ἀνάκρισις, διὰ τὰ ἐξετάσῃ, ἂν ἔχῃσι βέβαια τὰ παράπονα ταῦτα, διὰ τὰ τιμωρηθῶσιν οἱ ἀπάνθρωποι κερδοσκόποι.

ἘΚΛΟΓΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΕΙΟΥ.

Ἐκ τῶν ἐκλεχθέντων διὰ τὴν τὰ κατὰ τὸ 1847. πρυτανείαν τοῦ πανεπιστημίου ὑποψηφίων Κ. Ἀσωπίου, Ν. Κωστῆ καὶ Ἀλεξάνδρου Βενιζέλου, λαβόντων, τοῦ πρώτου ψήφους 14, τοῦ δευτέρου 13, καὶ τοῦ τρίτου 9, ἐνέκρινεν ἡ κυβέρνησις τὸν τελευταῖον. Ὄθεν τὸ ἐρχόμενον πανεπιστημονιακὸν ἔτος θέλει πρυτανεῦει ὁ κύριος Ἀλέξανδρος Βενιζέλος. Ἐλπίζομεν, ὅτι ὁ νέος οὗτος Πρύτανης θέλει φιλοτιμηθῆ νὰ δικαιώσῃ τὴν ἐκλογὴν ταύτην, καὶ νὰ φανῇ ὡφέλιμος εἰς τὸ ἱερὸν τῶν Μουσῶν καθίδρυμα, καὶ κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον, καθ' ὅσον τὸ πανεπιστήμιον τοῦτο εἶναι ἡ ἐστία τῶν φώτων τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς καὶ συγχρόνως ὁ ναὸς τοῦ ἐθνικοῦ συνθέσμου, τὸν ὁποῖον ἡ φυλὴ αὕτη ἔσπευσε μὲ τόσον ζῆλον νὰ ἀνεγείρῃ εἰς τὰ εἰρηπία τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Λυκεῖου τοῦ Ἀριστοτέλους, ἧτοι εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, τοῦ κυρωθέντος ἤδη διὰ τὸ 1847 ἔτος πρυτανεῦος κυρίου Ἀλεξάνδρου Βενιζέλου. (Ἐκ τῆς Ἀθηναῖς)

Ο ΒΟΜΒΥΞ, ΗΤΟΙ ΤΟ ΚΟΥΚΟΥΛΙ.

Ὁ Βόμβυξ εἶναι ἓνας θαυμαστός καὶ ὡφελιμώτατος βροῦχος, ὁ ὁποῖος ὅταν εἶναι κάμπη, ἔχει ἕξ πόδας ἐμπροσθίους, ὀκτὼ μέσους καὶ δύο ὀπισθίους. Προκύπτει δὲ τὴν Ἄνοιξιν, εὐθὺς ὅπου ζεσταθῇ ὁ καιρὸς, ἀπὸ ἓνα μικρὸν σφρόγγυλον καὶ πλακωτὸν αὐγὸν ἴσον μὲ ἓνα σπειρὶ κεχρίου, καὶ τρέφεται μὲ τὰ φύλλα τῆς συκαμίνου. Κατ' ἀρχὰς ἔχει ἓνα σκοτεινὸν βαθὺ χρῶμα, ἀλλ' ὅσον αὐξάνει, τόσον περισσότερο μεταβάλλει τὸ χρῶμα, ἕως ὅπου ἀλλάζωντας τέσσαρες φοραῖς τὸ δέρμα του λαμβάνει ἓνα ἀσπρολιάρικον χρῶμα. Ἀκόμη ὅταν γεννᾶται βλέπει τις μίαν ἀκρὰν

ἐνὸς μεταξωτοῦ νήματος ὅπου ἐξέρχεται ἀπὸ τὴν κοιλίαν του, μέσα εἰς τὸ ὅποιον ὡς ἡ ἀράχνη κουκουλῶνεται. Μὲ τοῦτο τὸ νῆμα ἀρχίζει αὐτὸ σχεδὸν ἐξ ἑβδομάδας ὑπερον ἀπὸ τὴν γέννησίν του τὸ ὑφασμὰ του, τὸ ὅποιον κάμνει ἀπὸ ἓνα ἰξώδη χυλὸν ὅπου ἐξέρχεται ἀπὸ τὸν στόμαχόν του. Ὁ Βόμβυξ ἐξυδεύει μίαν ὀλόκληρην ἡμέραν διὰ τὰ στερεῶν καὶ νὰ τεντώσῃ τὸ ὑφασμὰ του· τὴν ἄλλην ἡμέραν ἀρχίζει ὄλος εἰς τὸ μετὰξί νὰ τυλίγηται. Εἰς τοῦτο τὸ ὀσπητόπουλον κρύπτεται καὶ εἰς τρόπον ὅπου δὲν τὸν βλέπει πλέον τις, καὶ μεταμορφοῦται εἰς μίαν χρυσαλίδα ἧτοι νύμφην, ἡ ὅποια δύο ἕως τρεῖς ἑβδομάδας ὡς νεκρὸς καίεται μέσα, καὶ τέλος πάντων μεταβάλλεται εἰς ἓνα ψυχάριον, τὸ ὅποιον μόνον ἀνοίγει τὸ μεταξωτὸν τῶν μνήμα, καὶ ἐκβαίνει τελείως μεταμορφωμένον. Μετὰ ὀλίγας ἡμέρας γεννᾷ τὸ θηλυκὸν αὐγά, καὶ τούτου γενομένου ἀποθνήσκει ὁμοῦ μὲ τὸ ἀρσενικόν. Ἐνα μόνον ὀσπητόπουλον περιέχει μίαν κλωστήν ἐνεακοτίους καὶ πεντήκοντα πόδας μακρὰν, καὶ ἐπειδὴ αὐτὴ εἶναι διπλῆ, κάμνουσι καὶ αἱ δύο ὁμοῦ περίπου δύο χιλιάδας πόδας, ὅπου δὲν ζυγιάζουσι περισσότερο ἀπὸ δύο σπειρία καὶ ἡμισυ. Εἰς τὰ μεταξουργεῖα τίθενται τὰ ὀσπητόπουλα εἰς ζεστὸν φούρνον, διὰ νὰ μὴ ἀναζήτωσιν αἱ χρυσαλίδες· ἔπειτα βίνονται εἰς ζεστὸν νερὸν καὶ ἐξαρμαθίζονται. Ἀπὸ δύο χιλιάδας καὶ τριακόσια κουκούλια λαμβάνει τις μίαν λίτραν μετὰξί. Τὸ πρῶτον μετὰξί ἐφέρθη ἐν ἔτει 520 ἀπὸ Χ. Γ. εἰς τὸν καιρὸν τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἀπὸ δύο Μοναχοῦς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Μετὰ πολλοὺς χρόνους ἔπειτα Ῥοδέμικος ὁ τῆς Σικελίας Ῥήγας κυριεύωντας τὰς Ἀθήνας, τὴν Κόρινθον, καὶ τὰς Θηβὰς ἔφερε μεταξουργοῦ· εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ τοὺς κατέστησε πρῶτον εἰς τὴν Παλέρμον, ἐκεῖθεν ἐξαπλώθη εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Νεκρολογία. 113. — Ὁ τῶν Ἀθηναίων λοιμός. 114. — Βιογραφικαὶ σημειώσεις τοῦ Σιλίου τοῦ Πελλήκου. 116. — Ἡ πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως ἐν Χίῳ Δημόσιος Σχολή. ὑπὸ Α. Βλαστοῦ. 119. — Περὶ τῆς Ακοῦς. 120. — 22. ἡμερῶν Περιήγησις. 121. — Περὶ τῆς Φιλίας. 124. — Περὶ εὐδαιμονίας. 125. — Τίνι τρόπῳ βαδίζει ὁ πολιτισμὸς εἰς τὰ ἔθνη. 126. — Δυστυχὲς συμβάν ἐν Γαλλίᾳ 127.